

Περιεχόμενα

- » Τα Νέα του Δ.Σ., σ. 2
- » Συνέντευξη του Αθανάσιου Παπαζαρή, σ. 3
- » Ανταποκρίσεις από τα Σεμινάρια της Ε.Ε.Μ.Ε., σ. σ. 4-6
- » Τα Νέα των Ομάδων Εργασίας σ. 6
- » Προγραμματισμός Σεμιναρίων Ε.Ε.Μ.Ε. 2009, σ. 7
- » 6ο Συνέδριο της Ε.Ε.Μ.Ε., Αθήνα, 2009, σ.σ. 8-9
- » "Ο Πόλεμος της Χαμένης Παντόφλας" Μια μουσικοπαιδαγωγική παράσταση για παιδιά ηλικίας 8-11 ετών, σ. 10
- » 12 Χορωδιακή Συνάντηση Δημοτικών Σχολείων, σ. 11
- » Βιβλιοπαρουσιάσεις, σ.σ. 12-14
- » Συνέδρια - Ημερίδες, σ. 15
- » Το ημερολόγιο της Ε.Ε.Μ.Ε., σ. 16

**Τα γραφεία της Ε.Ε.Μ.Ε.
βρίσκονται
στη Θεσσαλονίκη**

Λεωφών 127

6939560404

2310 85 86 58

Ώρες λειτουργίας:
Δευτέρα 18:30 - 20:30
Πέμπτη 18:30 - 20:30

e-mail: info@eeme.gr
<http://www.eeme.gr>

What has happened to our moral sensibility?

Did we ever have any?

What do these words mean?

Harold Pinter, 2005

από την ομιλία του για το Nobel Λογοτεχνίας

Σε μέρες ταραγμένες σαν αυτές που ενεοί μάρτυρες τους γινόμαστε όλοι μας, κάποιοι βλέπουν με σκεπτικισμό την περιρρέουσα κοινωνική αναστάτωση να αμφισβητεί, και εν δυνάμει να υποσκάπτει τις βασικές συγκολλητικές αξίες της "διεθνοποιημένης" αστικής πραγματικότητά μας. Όλο και ευρύτερα στρώματα της κοινωνίας μας "υφίστανται" με τον πιο οδυνηρό τρόπο τη διολίσθησή τους από την ευημερούσα Μεσαία Τάξη του τέλους της προηγούμενης δεκαετίας στο πλήθος που αγωνιά για τη διατήρηση ακόμα και εκείνων των στοιχειωδών κεκτημένων του Κράτους Προνοίας.

Την ίδια όμως στιγμή, άλλοι ακουμπούν στη διογκούμενη διαμαρτυρία των νέων τις ελπίδες τους για την αναγέννηση μιας δικαιότερης, πιο "φιλάνθρωπης" κοινωνίας· αντιλαμβάνονται ότι η προσπάθεια υγιούς αντίδρασης στην προϊούσα κακοήθη μαζικοποίηση περνά πλέον αναπόφευκτα από την αύξηση των κοινωνικά δρώντων ατόμων που αντιπαλεύουν το Τέλος της Ιδεολογίας, κάνουν χρήση της αυτονομίας τους, προβάλλουν και διεκδικούν το αίτημα μιας νέας συλλογικής χειραφέτησης.

Μέσα στο συγκεκριμένο περιβάλλον κοινωνικής ρευστότητας, ο εκπαιδευτικός μουσικής, με την ιδιότητα του ενεργού πολίτη αλλά και του συνειδητοποιημένου καλλιτέχνη, καλείται σήμερα όχι μόνο να τοποθετηθεί "ιδιωτικά" ως πρόσωπο στις διαμορφούμενες προκλήσεις, αλλά να εκφράσει μέσα από την τέχνη την εμβιωτική σχέση του με την αγωνία των νέων και των κοινωνικά ασθενέστερων. Η τέχνη, και κυρίως η Μουσική, διαθέτει τη δύναμη και μπορεί να αποτελέσει το μέσο για να εκφράσει, να δημιουργήσει, να καθοδηγήσει, να καλλιεργήσει, να θεραπεύσει.

Αγαπητοί φίλοι της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση, με την ευκαιρία της ανατολής του νέου έτους θα ήθελα μαζί με τις ειλικρινείς ευχές μου να σας προσκαλέσω εκ μέρους της Οργανωτικής Επιτροπής να συμμετέχετε ενεργά στις εργασίες του 6ου Διεθνούς Συνεδρίου της Ενώσεώς μας, το οποίο θα πραγματοποιηθεί το προσεχές φθινόπωρο στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών.

Το Συνέδριο με τίτλο: "**Μουσική: παιδεύει, εκπαιδεύει, θεραπεύει**", έχει ως στόχο να αναδείξει τη σημαντικότητα της Μουσικής στην ολόπλευρη Αγωγή του σύγχρονου ανθρώπου, να συζητήσει για τη Μουσική στην Εκπαίδευση και στην Ειδική Αγωγή, καθώς επίσης και τη χρήση της ως θεραπευτικό μέσο στην χώρα μας και διεθνώς. Η παρουσία όλων θα δώσει δύναμη στη φωνή μας, θα εμπλουτίσει το διάλογο και τον προβληματισμό μας. Σας περιμένουμε στο σημαντικό αυτό γεγονός!

Σμαράγδα Χρυσοστόμου

Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής του 6ου Συνεδρίου της Ε.Ε.Μ.Ε.

Τα Νέα της Ε.Ε.Μ.Ε. # 35

Τετραμηνιαία ενημερωτική έκδοση της
Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική
Εκπαίδευση

☐ Δεσφών 127
54248 Θεσσαλονίκη
τηλ-fax: 2310 858658
e-mail: info@eeme.gr
http://www.eeme.gr

Newsletter # 35

Greek Society for Music Education

☐ 127 Delfon Str.
GR-54248 Thessaloniki
tel-fax: +30 2310 858658
e-mail: info@eeme.gr
http://www.eeme.gr

Διοικητικό Συμβούλιο

Πρόεδρος: Μαίη Κοκκίδου

Αντιπρόεδρος: Μυρτώ Βουγιούκα

Γραμματέας: Μαρία Κουρκουρίκα

Ταμίας: Νίκος Θεοδωρίδης

Μέλη: Σοφία Αγγελίδου, Πέτρος

Βούβαρης, Ξανθούλα Παπαπαναγιώτου

Αναπληρωματικά μέλη: Σοφία Καραλαζάρου,

Μαρία Παπαδρόσου,

Εβίτα Σίμου

Επίτιμος Πρόεδρος

Πολύβιος Ανδρούτσος

Επιστημονικοί Σύμβουλοι

Δημήτρης Γιάννου,

Τμήμα Μουσικών Σπουδών - Α.Π.Θ.

Jere T. Humphreys,

Πολιτειακό Πανεπιστήμιο Αριζόνα

Λένια Σέρρη,

Τμήμα Μουσικών Σπουδών - Ιόν. Παν.

Επίτιμα μέλη

Hegyi Erzsebet

Νεφέλη Ατέσολου

Δημήτρης Θέμελης

Παυλίνα Καραδήμου-Λιάτσου

Ελένη Κεφάλου-Χορς

Μαρία Κυνηγού-Φλάμπουρα

Μαρίζα Κωχ

† Πολυξένη Ματέυ

Βαλεντίνος Πατρικίδης

Συντακτική Επιτροπή

Επικεφαλής: Δήμητρα Κόνιαρη

Σ' αυτό το τεύχος συνεργάζονται:

Πολύβιος Ανδρούτσος, Ευδοξία Αγγελίδου,

Σοφία Αγγελίδου, Χριστίνα

Αδαμοπούλου, Ζωή Διονυσίου, Νίκος

Θεοδωρίδης, Δέσποινα Καραπάνου, Χαρά

Κατσώχη, Μαίη Κοκκίδου, Κατερίνα

Κουθούρη, Μαρία Κουρκουρίκα, Θανάσης

Λευθερώτης, Χρυσή Παπαρά, Μαρία

Σκεπαρνιά, Αλκηστη Τόγια, Ιωάννα

Χατζοπούλου, Σμαράγδα Χρυσοστόμου

Υπεύθυνη ιστοσελίδας:

Σοφία Αγγελίδου

Τα Νέα της Ε.Ε.Μ.Ε. διανέμονται

ΔΩΡΕΑΝ στα μέλη της Ένωσης

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις
των συγγραφέων τους.

Απαγορεύεται κάθε είδους αναδημοσίευση χω-
ρίς τη γραπτή έγκριση της Ελληνικής Ένωσης
για τη Μουσική Εκπαίδευση.

ISSN: 1108-1260

Τα νέα του Δ.Σ.

● Το Δ.Σ. εύχεται σε όλα τα μέλη και τους φίλους της Ε.Ε.Μ.Ε. καλή χρονιά με υγεία, αγάπη, δημιουργικότητα και πλούσια μουσικά ταξίδια!

● Στις 17 Ιανουαρίου πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση της κοπής της βασιλόπιτας στην Αθήνα, στο χώρο του Εργαστηρίου Βιωματικής Μουσικής Αγωγής της Μαρίζας Κωχ. Παραβρέθηκαν πολλοί φίλοι και μέλη της ΕΕΜΕ και η βραδιά κύλησε με πολύ κέφι και μουσική και τραγούδια από τη Μαρίζα Κωχ. Το φλουρί το κέρδισε ένα κοριτσάκι, μαθήτρια της Μαρίζας Κωχ. Ευχαριστούμε πολύ τη Μαρίζα Κωχ που ήταν μια πολύ καλή οικοδέσποινα και βέβαια τη Μαρία Ζησοπούλου που με πολύ όρεξη φρόντισε για όλες τις λεπτομέρειες της εκδήλωσης.

● Με αφορμή την παρουσία των μελών του Δ.Σ., Σοφίας Αγγελίδου και Μαρίας Κουρκουρίκα, στην εκδήλωση πραγματοποιήθηκε και μια συνάντηση μελών της Ο.Ε. του βου Συνεδρίου της Αθηνάς με την Πρόεδρο Σμαρώ Χρυσοστόμου και τη Γραμματέα Λίλλυ Κότσιρα και συζητήθηκαν θέματα του βου Συνεδρίου. Η επόμενη συνάντηση της Ο.Ε. στην Αθήνα θα γίνει στις 14 Φεβρουαρίου (βλ. σ. 16).

● Ευχαριστούμε θερμά τη Μαρίζα Κωχ για την παραχώρηση του χώρου του εργαστηρίου της για τη συνάντηση της Ο.Ε., καθώς και για το πολύτιμο μουσικό και μουσικοπαιδαγωγικό υλικό που μας δώρησε για τη δισκοθήκη της Ε.Ε.Μ.Ε.: Μία σειρά των CD που έχει κυκλοφορήσει μέχρι σήμερα και ένα βίντεο από μουσική εκδήλωση με τους μαθητές της, το οποίο μπορείτε να το δείτε στην Ε.Ε.Μ.Ε.

● Με μεγάλη χαρά ανακοινώνουμε τη θετική απάντηση της Μαρίζας Κωχ στην πρόταση του Δ.Σ. να γίνει επίτιμο μέλος της Ένωσης.

● Ο Νίκος Θεοδωρίδης ορίστηκε εκπρόσωπος τύπου της Ένωσης.

● Έπειτα από επιθυμία του Δ.Σ., πολλών μελών και χάρις στην ευγενική προσφορά του Τάσου Τατάρογλου, από τον Ιανουάριο τα γραφεία της Ε.Ε.Μ.Ε. θα ανοίγουν και τη Δευτέρα το απόγευμα στις 18:30.

● Η Αναστασία Τσιροτσώνη για λόγους σπουδών δεν θα είναι πια στη γραμματειακή υποστήριξη. Την ευχαριστούμε για την πολύτιμη συνεργασία της και της ευχόμαστε καλή επιτυχία στις σπουδές της.

● Η βιβλιοθήκη της Ε.Ε.Μ.Ε. έχει την τιμητική της τον τελευταίο καιρό. Χάρης στην ιδιαίτερη επιμέλεια της Κλειούς Παπαδιά και της Μαρίας Γεροσίμου ανανεώνεται και οργανώνεται με επιτυχία! Ευχαριστούμε όλα τα μέλη και μη-μέλη, συγγραφείς και μη, για τα βιβλία που έχουν δωρίσει και δωρίζουν στη βιβλιοθήκη μας. Σύντομα θα έχουμε τον πλήρη κατάλογο ο οποίος θα αναρτηθεί και στη σελίδα της Ένωσης στο διαδίκτυο.

● Το Δ.Σ. διαμόρφωσε τον προγραμματισμό δραστηριοτήτων για το τρίμηνο Ιανουάριος - Μάρτιος 2009 (βλ. σ. 7).

● Τα οικονομικά τακτοποιημένα για το 2009 μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε. είναι ταυτόχρονα (χωρίς καμιά επιβάρυνση) και μέλη της ISME. Έτσι έχουν κάποια προνόμια στις υπηρεσίες της ISME, όπως 10% έκπτωση στις εκδόσεις και εκδηλώσεις της ISME.

Προσφορά για τα μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε.:

Η Datalabs προσφέρει έκπτωση μεγαλύτερη του 25% στα διδάκτρα και κλειδώνει την τιμή των διδάκτρων στα **250** ευρώ για ΟΛΕΣ τις ενότητες των βασικών δεξιοτήτων

μέχρι **31 Αυγούστου 2009**

Πληροφορίες

@datalabs
Εθν. Αμύνης 14Α. Τηλ 2310222962

Η Αισθητική Αγωγή είναι μια αναγκαιότητα που θα πρέπει να διέπει ολόκληρη τη σχολική ζωή*

Μια συνέντευξη του **Αθανάσιου Παπαζαρή,**
Πάρεδρου Μουσικής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου,
στη **Χρυσή Παρπαρά**

Κύριε Παπαζαρή, την περσινή χρονιά κυκλοφόρησαν για πρώτη φορά βιβλία Μουσικής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Ποια είναι η άποψη που έχετε διαμορφώσει μέχρι τώρα για την υποδοχή των νέων βιβλίων μουσικής από τους συναδέλφους;

Από τις επαφές που είχαμε οι συνεργάτες μου κι εγώ με διάφορους εκπαιδευτικούς Μουσικής της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με την ευκαιρία των επιμορφωτικών συναντήσεων, από τα μηνύματα που είχαμε από τους διάφορους φορείς που πραγματοποιήσαν ημερίδες με αντικείμενο τα καινούρια σχολικά βιβλία και τις πληροφορίες που μας δίδουν οι σχολικοί σύμβουλοι, έχουμε σχηματίσει την άποψη ότι τα καινούρια βιβλία της Μουσικής της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών και των εκπαιδευτικών. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν παραλείψεις ή λάθη που θα πρέπει στις επόμενες εκδόσεις να διορθωθούν.

Πραγματοποιήθηκε η αξιολόγηση, την οποία είχε εξαγγείλει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για όλα τα νέα βιβλία;

Είναι σε εξέλιξη η διαδικασία επιλογής αναδόχου που θα πραγματοποιήσει την αξιολόγηση.

Πότε πρόκειται να κυκλοφορήσουν στα σχολεία τα CD που συνοδεύουν τα νέα βιβλία Μουσικής;

Το έργο έχει ανατεθεί στην εταιρεία "Οπτικοακουστική" και η ολοκλήρωσή του προβλέπεται μέσα στον επόμενο μήνα. Μετά την έγκρισή τους από το αρμόδιο Τμήμα και το Συντονιστικό Συμβούλιο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, θα προχωρήσει η παραγωγή τους. Το ακουστικό αυτό υλικό θα αποσταλεί από την ανάδοχο εταιρεία κατ'ευθείαν στις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης. Ο επιδιωκόμενος σκοπός είναι να φτάσουν στα σχολεία το δυνατό συντομότερο. Πιθανώς και μέσα στην φετινή σχολική χρονιά.

Πότε προβλέπεται να κυκλοφορήσει το βιβλίο Μουσικής για την Α' και Β' τάξη του Δημοτικού;

Δυστυχώς, το διδακτικό πακέτο Μουσικής της Α'- Β' Δημοτικού δεν εγκρίθηκε από τα αρμόδια όργανα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Ο χρόνος που έχει απομείνει για

την συγγραφή του στο πλαίσιο και με τις προϋποθέσεις που γράφτηκαν και τα άλλα διδακτικά πακέτα δεν επαρκεί. Κατόπιν τούτου είμαστε στην αναζήτηση του καλύτερου και προσφορότερου τρόπου συγγραφής του διδακτικού αυτού πακέτου. Ελπίζουμε μέσα σ' αυτήν τη χρονιά να γίνει η ανάθεση συγγραφής. Στην καλύτερη περίπτωση πρέπει να έχουμε διδακτικό πακέτο Μουσικής για την Α'- Β' τάξη του δημοτικού κατά τη σχολική χρονιά 2010-2011.

Ακόμα δεν έχει ανατεθεί από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. η διδασκαλία της Μουσικής στην Α' και Β' Δημοτικού στους καθηγητές Μουσικής. Έτσι το μάθημα διδάσκεται κατά κύριο λόγο από δασκάλους. Ποια είναι η γνώμη σας; Υπάρχει κάτι που μπορεί να κάνει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για το ζήτημα αυτό;

Είναι γνωστό ότι υπάρχουν διαφορετικές απόψεις για το ποιος θα πρέπει να διδάσκει το μάθημα της Μουσικής στο επίπεδο αυτό και ειδικότερα στην Α' τάξη. Η δική μου άποψη είναι μια απ' όλες όσες υπάρχουν. Πάντως, έχω τη γνώμη ότι το γνωστικό αντικείμενο της Μουσικής στις τάξεις αυτές μπορεί να διδάσκεται και από τον δάσκαλο της τάξης και από τον ειδικό δάσκαλο, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι δεν επαρκεί ο αριθμός των ειδικών δασκάλων να δημιουργηθούν περισσότερες θέσεις διδασκόντων Μουσικής παιδείας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Βέβαια, όποιος και να διδάσκει το μάθημα στη Α' και Β' τάξη θα πρέπει να κινείται σύμφωνα με τους άξονες και τους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών Μουσικής, το οποίο προβλέπει -ιδιαίτερα για τις μικρές ηλικίες- βιωματική διδασκαλία των βασικών στοιχείων της Μουσικής, μέσα από μια πληθώρα ευχάριστων δραστηριοτήτων ακρόασης, εκτέλεσης και δημιουργίας. Πάντως, η εγκύκλιος της Διεύθυνσης Σπουδών Πρωτο-

βάθμιας Εκπαίδευσης του ΥΠ.Ε.Π.Θ. (σ.σ. Φ.12/682/72791/Γ1, 4-6-2008) αναφέρει, μεταξύ των άλλων, ότι δύναται να ανατίθεται η διδασκαλία του μαθήματος της Μουσικής (στην Α' και Β' τάξη) στους εκπαιδευτικούς του κλάδου αυτού, αφού πρώτα έχουν διαθέσει ώρες στην οργανική τους θέση για τις τάξεις Γ' έως και την Στ' και στα ολοήμερα σχολεία. Ελπίζω στο προσεχές μέλλον να διευθετηθεί και αυτή η εκκρεμότητα.

Υπάρχει κάποια πρόβλεψη από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για προγράμματα επιμόρφωσης των καθηγητών Μουσικής;

Έχει γίνει πρόταση να πραγματοποιηθούν προγράμματα επιμόρφωσης στο πλαίσιο του καινούριου Κοινοτικού Πλαισίου (Ε-ΣΠΑ).

Πιστεύετε ότι υπάρχει στα σχολεία μας χώρος για την αισθητική καλλιέργεια των παιδιών, μέσα στον καταγρισμό γνωστικών αντικειμένων (παλιών και νέων) και στην πληθώρα της ύλης που διδάσκεται;

Είναι γεγονός ότι υπάρχουν μερικά μαθήματα που είναι από τη φύση τους πιο "κοινά" στην Αισθητική Αγωγή, όχι ως μάθημα, αλλά ως αναγκαιότητα που θα πρέπει να διέπει ολόκληρη τη σχολική ζωή, όλο το φάσμα της σχολικής ζωής. Η Αισθητική Αγωγή είναι τρόπος ζωής, που αρχίζει από το σπίτι και συνεχίζεται στο σχολείο. Τέλος, η αισθητική αγωγή και παιδεία δεν είναι κάτι το στατικό ή στεγανό. Έχει μιαν ιδιάζουσα δυναμική, καθώς διαρρέει, διαπερνά και διαχέεται σε όλη μας τη ζωή. Συνιστά μια σημαντική παράμετρο του βίου μας. Καλύπτει τη συνολική μας κοινωνική ζωή. Δεν εξαντλείται στην αίθουσα της διδασκαλίας. Δεν περιορίζεται στα οποιαδήποτε στεγανά του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών. Έχει χαρακτήρα σαφώς διαθεματικό. Την αισθητική αγωγή συγκροτούν τρεις βασικοί άξονες ή στοιχεία. Είναι πρώτα η ίδια η καλλιτεχνική δημιουργία, έπειτα η καλλιτεχνική έκφραση, και τέλος η ανάπτυξη της καλλιτεχνικής ευαισθησίας. Έχω τη γνώμη ότι είναι έργο όλων των φορέων που εμπλέκονται στην εκπαίδευση και ιδιαίτερα των εκπαιδευτικών να προσωθούν την αισθητική καλλιέργεια των μαθητών στο βαθμό που ο καθένας έχει την δυνατότητα και ικανότητα.

* Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό της Ομοσπονδίας Καθηγητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, τχ. 32 Σεπτέμβριος-Οκτώβριος-Νοέμβριος 2008, σ.σ. 9-10. Αναδημοσιεύεται με την άδεια της Ομοσπονδίας.

Λίγα λόγια για όσα έγιναν στο 2008 (Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος)

13-14 Σεπτεμβρίου - Νεάπολη

Διημερίδα

Σχολική Μουσική Εκπαίδευση:
Ζητήματα σχεδιασμού, μεθοδολογίας
και εφαρμογών

Εισηγητές στη διημερίδα ήταν (με τη σειρά που παρουσιάστηκαν) η Σμαράγδα Χρυσόστομου, ο Δημήτρης Αντωνακάκης, η Λευκοθέα Καρτασιδίου, ο Δημήτρης Πνευματικός, ο Νίκος Θεοδωρίδης, η Εριφύλη Δαμιανού, η Ζωή Διονυσίου, ο Κώστας Τσουγκρας και η Μαίη Κοκκίδου. Εξαιρετική αποδείχθηκε η δομή της διημερίδας. Κάθε εισηγητής είχε στη διάθεσή του μία ώρα. Δέκα λεπτά παρουσίαζε μια προφορική εισήγηση και στη συνέχεια όλος ο υπόλοιπος χρόνος του ήταν αφιερωμένος σε συμμετοχικές δράσεις, με αποτέλεσμα να μείνει αμείωτο το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων μέχρι το τέλος της διημερίδας.

Εργαστήρι της Μαίης Κοκκίδου

Οι συμμετέχοντες φύγαμε με το μυαλό μας γεμάτο νέες ιδέες και τη βιβλιοθήκη μας πιο πλούσια, αφού εκτός από τη συμμετοχή μας στις εργασίες της διημερίδας πήραμε και το καινούριο βιβλίο της Ε.Ε.Μ.Ε. με τίτλο *Σχολική Μουσική Εκπαίδευση: Ζητήματα σχεδιασμού, μεθοδολογίας και εφαρμογών* που επιμελήθηκαν η Ζωή Διονυσίου και η Σοφία Αγγελίδου (βλ. σ. 12).

Θερμά συγχαρητήρια στους διοργανωτές της διημερίδας τόσο για τη θεματολογία και τη σοφή επιλογή της ημερομηνίας πραγματοποίησης της διημερίδας, όσο και για το ζεστό κλίμα που δημιούργησαν κατά τη διάρκεια των εργασιών της συνάντησης.

Αλκηστη Τόγια

Εργαστήρι με τον Δημήτρη Αντωνακάκη

20 Σεπτεμβρίου & 11 Οκτωβρίου
Θεσσαλονίκη

Σεμινάριο

Διαχείριση προβλημάτων
στη σχολική τάξη

Η ΟΕ για τη δευτεροβάθμια μουσική εκπαίδευση της Ε.Ε.Μ.Ε. διοργάνωσε με επιτυχία τον κύκλο συναντήσεων με τη σχολική ψυχολόγο **Αγγελική Κωλέττη** με θέμα «Διαχείριση προβλημάτων στη σχολική τάξη». Στο 12ωρο σεμινάριο παρουσιάστηκε η Συστημική Προσέγγιση και η λειτουργία του συστημικού μοντέλου στην εκπαίδευση, το οποίο μπορεί να προσφέρει λειτουργικούς και βοηθητικούς τρόπους αντιμετώπισης των καθημερινών δυσκολιών που μπορεί να συναντήσει ο εκπαιδευτικός στο καθημερινό του έργο στο πλαίσιο μίας σχολικής τάξης, μιας και η σχολική τάξη είναι ένα ανθρώπινο σύστημα με επίπεδα ιεραρχίας που τα μέλη του βρίσκονται σε κατάσταση διαρκούς αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης.

Σήμερα που μεγάλος αριθμός μαθητών παρουσιάζει σοβαρές αλλά και ήπιες μορφές μαθησιακών δυσκολιών και συμπεριφοράς και βασικός προβληματισμός του εκπαιδευτικού είναι η αναζήτηση και ο τρόπος εφαρμογής των κατάλληλων τύπων διδασκαλίας οι οποίοι θα βοηθήσουν τη μάθηση, η συστημική προσέγγιση είναι μια ενδιαφέρουσα πρόταση. Στην πρώτη συνάντηση της ομάδας με τη σχολική ψυχολόγο έγιναν διάφορες βιωματικές ασκήσεις οι οποίες έπειτα εφαρμόστηκαν από τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στο σεμινάριο στη σχολική τους τάξη. Οι παρατηρήσεις των συμμετεχόντων και οι απορίες που προέκυψαν σχολιάστηκαν στη δεύτερη συνάντηση. Θετικό στοιχείο ήταν ότι τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές τους αισθάνθηκαν μια ουσιαστική αλλαγή στον τρόπο διεξαγωγής του μαθήματος της μουσικής εντός του πλαισίου της τάξης. Θεωρείται αναγκαία και σημαντική η επανάληψη σεμιναρίων που έχουν ως στόχο τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές, αλλά και την εύρεση ισορροπιών, ελέγχου και διαχείρισης της τάξης και εφαρμογής αποτελεσματικών τύπων διδασκαλίας και μάθησης.

Χαρά Κατσώχη

Μαρία Κουρκουρίκα και Μυρτώ Βουγιούκα

4 Οκτωβρίου

Θεσσαλονίκη

Σεμινάριο

Διεύθυνση

φωνητικών μουσικών συνόλων

Ένα ακόμη σεμινάριο από αυτά που με επιτυχία οργανώνει η Ε.Ε.Μ.Ε. (ξέρετε... καλούς εισηγητές, ζεστό ανθρώπινο κλίμα, *interactive* επικοινωνία και ενδιαμέσας του πολύωρου σεμιναρίου καφές, κέικ και χυμοί, σκέτο βάλλσαμο). Αυτή τη φορά το θέμα ήταν η «διεύθυνση φωνητικών μουσικών συνόλων» με εισηγήτρια την **Μαρία Έμμα Μελιγκοπούλου**. Η συμμετοχή αρκετή, με γεμάτη την αίθουσα και με το ενδιαφέρον όλων μας αυξημένο. Αυτό, γιατί η Μαρία Έμμα Μελιγκοπούλου είναι βαθύς γνώστης του χορωδιακού τραγουδιού με μάλιστα στη Διεύθυνση χορωδίας στη Βοστώνη και διευθύνει την Παιδική Χορωδία Κυρίλλου και Μεθοδίου και του Νέου Ωδείου Θεσσαλονίκης κερδίζοντας πολλά Διεθνή βραβεία και διακρίσεις, που τιμούν την πόλη μας και την ίδια. Ο στόχος της εισηγήτριας ήταν να δώσει θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις για το πώς μπορούμε να οργανώσουμε και να διευθύνουμε με επιτυχία στο σχολείο μια παιδική χορωδία. Μοίρασε πολύτιμο υλικό με τους βασικούς τύπους διεύθυνσης και τεχνικές για ζέσταμα μιας χορωδίας. Το σεμινάριο είχε μεγάλη επιτυχία και κατάφερε να μεταφέρει στους συμμετέχοντες γνώση, εμπειρία και κυρίως τεχνικές για να πετύχουν τους μουσικούς και εκπαιδευτικούς τους στόχους.

Θανάσης Λευθεριώτης

1 Νοεμβρίου - Θεσσαλονίκη

Σεμινάριο

Χειμωνιάτικες δραστηριότητες μουσικής
(για προσχολική και πρωτοβάθμια
εκπαίδευση)

Πρόγραμμα και οργάνωση: δυο απαραίτητα συστατικά του εκπαιδευτικού της μουσικής. Για αυτό πριν καλά καλά μπει ο Χειμώνας η **Μυρτώ Βουγιούκα** και η **Μαρία Κουρκουρίκα** παρουσίασαν δραστηριότητες μουσικής με χειμωνιάτικες δραστηριότητες. Με υλικό παρμένο και από την ελληνική παράδοση, όσοι συμμετείχαν στο σεμινάριο μελοποίησαν παροιμίες, έπαιξαν και πειραματίστηκαν με πολλά μουσικά όργανα, συνόδεψαν τραγούδια της βροχής και ταξίδεψαν σε καταγίδες και θαλασσοταραχές. Ένα σεμινάριο με κέφι από τους συμμετέχοντες αλλά και από τις δυο εισηγήτριες που έληξε με την υποσχεση να επαναληφθεί με μουσικές δραστηριότητες και άλλης εποχής του χρόνου.

Κατερίνα Κουθούρη

8-9 Νοεμβρίου**Αθήνα****Σεμινάριο****Διεύθυνση****φωνητικών μουσικών συνόλων**

Σεμινάριο... το οποίο μάλλον θα χαρακτηρίζα «σεμιναριάκι», μικρό και θαυματουργό! Μικρό ως προς τον αριθμό συμμετεχόντων και τη διάρκεια, θαυματουργό δε, ως προς τη δομή και την αποτελεσματικότητά του. Και εξηγούμαι πάραυτα: το σεμινάριο απευθυνόταν σε μουσικούς που καλούνται να διευθύνουν κάποια -συνήθως παιδική- χορωδία. Η εκπαίδευση που λαμβάνει κανείς για ένα τέτοιο εγχείρημα, στο πλαίσιο της ελληνικής μουσικής εκπαίδευσης (όχι απαραίτητα παιδείας), κρίνεται, από τη γράφουσα, ανεπαρκής. Στο ωδείο απλά συμμετέχει κανείς ως χορωδός-μέλος ενός φωνητικού συνόλου, και μάλιστα υποχρεωτικά, ενώ στα Τμήματα Μουσικών Σπουδών η διδασκαλία γίνεται στο σχετικό μάθημα, επίσης υποχρεωτικό, όπου ενδέχεται ο μεγάλος αριθμός των φοιτητών να μην επιτρέπει μια βαθύτερη και ουσιαστικότερη αντιμετώπιση του θέματος. Εκτός αυτού, στην Ελλάδα δεν υπάρχει το απαραίτητο μουσικό-γνωστικό υπόβαθρο για χορωδιακά ακούσματα, όπως αυτό υπάρχει και συμβαίνει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, εφόσον η μουσική εκπαίδευσή μας στρέφεται προς αυτή την κατεύθυνση, της Δύσης.

Αυτά, ως πρώτες διαπιστώσεις για τις συνθήκες που ισχύουν σήμερα και που εμφανίστηκαν και αντιμετωπίστηκαν στο σεμινάριο. Οι εισηγήτριες **Βαία Παπαγιαννοπούλου** και **Ματίνα Βενετιάδου**, ομολογουμένως έχουν εντρυφήσει στο θέμα, με αξιόλογες σπουδές και εμπειρία στο εξωτερικό, αλλά και με ένα πνεύμα συνεργασίας μεταξύ τους και ευελιξίας κατά τη διεξαγωγή του σεμιναρίου. Παρακολουθώντας τες, καταλάβαμε ότι ένας διευθυντής χορωδίας δεν είναι απλά κάποιος που κουνάει τα χέρια του, αλλά το πώς αυτή η κίνηση εκλαμβάνεται από τους χορωδούς, έμπειρους ή άπειρους, και γίνεται ήχος. Συζητήθηκαν σε πιο λεπτομερή βάση θέματα όπως η αναπνοή και η θέση του σώματος, η στάση του διευθυντή και η επίδρασή της στο φωνητικό σύνολο, δόθηκαν πολύ χρήσιμες σημειώσεις και παρτιτούρες, οι οποίες και χρησιμοποιήθηκαν για έμπρακτη εφαρμογή της διδασκαλίας, χρησιμοποιήθηκαν παραδείγματα και συζητήθηκαν προβλήματα -πολλά εκ των οποίων λύθηκαν- από την καθημερινή εμπειρία των συμμετεχόντων.

Γενικά, το θέμα προσεγγίστηκε από διάφορες πλευρές, και πράγματα που θεωρούνται αυτονόητα αναλύθηκαν σε πιο ουσιαστική και επιστημονική βάση. Μιλώντας μεταφορικά, ένα φαγητό χαρακτηρίζεται και ονοματίζεται από τα βασικά υλικά του, η διαφορά όμως στη γεύση και η ιδιαιτερότητα

του μάγειρα οφείλονται στις μικρές, συνήθως αθέατες, λεπτομέρειες... Ασχοληθήκαμε, λοιπόν, και με αυτές!

Ίσως τελικά να λειτούργησε θετικά το γεγονός ότι το σεμινάριο ήταν «μικρό»: οι λίγοι συμμετοχές (προσωπικά, περίμενα πηγαίνοντας να είναι περισσότεροι) έδωσαν τη δυνατότητα για πιο πολλή και καλή εφαρμογή του διδασκόμενου αντικείμενου από τους συμμετέχοντες και διορθώσεις από τις εισηγήτριες, ενώ η σύντομη διάρκεια λειτούργησε σαν ώθηση για να εστιάσουμε σε πιο ουσιαστικά και χρήσιμα πράγματα.

Οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τό εὖ!

Ιωάννα Χατζοπούλου

22-23 Νοεμβρίου - Κέρκυρα**Διημερίδα****Σχολική Μουσική Εκπαίδευση:****Ζητήματα σχεδιασμού, μεθοδολογίας****και εφαρμογών**

Στις 22 και 23 Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε στην Κέρκυρα, στην Ιόνιο Ακαδημία, η δεύτερη διημερίδα της Ε.Ε.Μ.Ε. με τον τίτλο «Σχολική Μουσική Εκπαίδευση: Ζητήματα σχεδιασμού, μεθοδολογίας και εφαρμογών» (η πρώτη είχε γίνει τον Σεπτέμβριο στη Θεσσαλονίκη, βλ. σ. 4). Η διοργάνωση έγινε σε συνεργασία με το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Στην πρόσκληση των διοργανωτών ανταποκρίθηκε μεγάλος αριθμός ομιλητών των οποίων οι εισηγήσεις κάλυψαν πολλές και διαφορετικές διαστάσεις της μουσικής εκπαίδευσης στο σχολείο όπως η μουσική δημιουργικότητα, η διδασκαλία του τραγουδιού, της εκκλησιαστικής μουσικής και της μουσικής ανάγνωσης, η χρήση τεχνολογιών, η διαπολιτισμική μουσική αγωγή, η ακουστική οικολογία, η μουσικοθεραπεία και η μουσική εικονογραφία.

Στη διημερίδα συμμετείχαν η Σοφία Αγγελίδου, η Χριστιάνα Αδαμοπούλου, ο Σπυρίδων Ασπιώτης, η Κασσιανή Δημητριάδου, η Ζωή Διονυσίου, η Αυγουστα Ευθυμίου, ο Ανδρέας Καλογεράς, ο Κώστας Καρδάμης,

η Χρύσα Κίτσιου, ο Βασίλης Λέτσιος, η Αναστασία Λίβερη, ο Θεόδωρος Λώτης, ο Νικόλαος Μπάκας, η Αφροδίτη Ξυνοπούλου, ο Γιάννης Σταύρου, η Αγγελική Τριανταφυλλάκη, η Κατερίνα Τσίτσα και η Αθηνά Φυντίκα. Ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που συνέβαλλαν στην επιτυχία της δεύτερης αυτής διημερίδας (όπως και της πρώτης) ήταν η έμφαση στον βιωματικό χαρακτήρα και τις πρακτικές εφαρμογές των προτάσεων των εισηγητών γεγονός που κράτησε αμείωτο το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων οι οποίοι αγκάλιασαν με ιδιαίτερο ενθουσιασμό όλα τα εργαστήρια.

«Η αποστήθιση» του Ν. Γύζη
από το εργαστήριο της Σοφίας Αγγελίδου

Η διημερίδα έκλεισε με τη βιβλιοπαρουσίαση και συναυλία με τα «Παιδικά τραγούδια» του Αλέκου Ξένου που ερμήνευσαν ο Διονύσης Σεμτέκολος (πιάνο) και η Αναστασία Έδεν (φωνή). Η Ιόνιος Ακαδημία γέμισε με παιδιά και γονείς που ήρθαν να παρακολουθήσουν τη συναυλία. Τα θεωρητικά κείμενα των εργαστηρίων και των εισηγήσεων και από τις δύο διημερίδες (Θεσσαλονίκη και Κέρκυρα) περιλαμβάνονται στον ομότιτλο πολυσυγγραφικό τόμο που κυκλοφόρησε από την Ε.Ε.Μ.Ε. (βλ. σ. 12).

Χριστιάνα Αδαμοπούλου

Νοέμβριος 2008 - Ιανουάριος 2009**Θεσσαλονίκη****Σεμινάριο****Ρυθμική Dalcroze**

Το Μουσικοπαιδαγωγικό Σεμινάριο με θέμα «**Ρυθμική Dalcroze**» συνεχίζεται και κλείνει με το 4^ο και τελευταίο Σαββατοκύριακο στις 24 και 25 Ιανουαρίου. Μια ομάδα από 16 συμμετέχοντες -μουσικούς, δασκάλους, νηπιαγωγούς, γυμναστές καθώς και λέκτορες πανεπιστημιακών τμημάτων- παρακολούθησε με ενθουσιασμό την περιήγηση μέσα από τα διαφορετικά αντικείμενα της μεθόδου Dalcroze: ρυθμική, κρουστά, τραγούδι, σωματική έκφραση, ρυθμική χορογραφία κτλ. Ευχαριστούμε την ομάδα εργασίας για την Προσχολική και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση της Ε.Ε.Μ.Ε. για την άνοδο διοργάνωση και τη συνεχή στήριξη από την πρώτη στιγμή σε αυτή μας την προσπάθεια. Ακολουθεί ο β' κύκλος του (βλ. σ. 7).

Οι εισηγήτριες
Δέσποινα Καραπάνου & Μαρία Σκεπαρνια

29-30 Νοεμβρίου
Θεσσαλονίκη
Βιωματικό Σεμινάριο
με τη
Μαρίζα Κωχ

*Η Μαρίζα στο φυσικό της περιβάλλον:
 περιτριγυρισμένη από παιδιά*

Η Ε.Ε.Μ.Ε. έβαλε τα καλά της και υποδέχτηκε στα ανακαινισμένα γραφεία της, στη Θεσσαλονίκη, τη Μαρίζα Κωχ. Τα λόγια είναι περιττά για να παρουσιάσει κανείς τη Μαρίζα Κωχ και το έργο της. Στο σεμινάριο που παρουσίασε μοιράστηκε μαζί μας σημαντικά κομμάτια από την πλούσια και πολυε-

τή εμπειρία της με τα παιδιά και τη διδασκαλία του τραγουδιού στις μικρές ηλικίες. Μας έδειξε πώς τα παιδιά ασκούνται στη συνειδητή ακρόαση του ήχου, τη λογοπεδική, τη σωστή άρθρωση του λόγου, τη διαφραγματική αναπνοή, τα μουσικά διαστήματα με σολφέζ στον αέρα και τη μουσικοθεατρική έκφραση και πώς τα παιδιά ερχονται σε επαφή με τα παραδοσιακά μουσικά όργανα και το παραδοσιακό τραγούδι και ανακαλύπτουν τη σημασία του ρυθμού στη μουσική, το λόγο και την κίνηση.

Στο σεμινάριο ήρθε συνοδευόμενη από τον μουσικό της, Γιάννη Νόννη. Η διδακτική ύλη που χρησιμοποιείται δημιουργήθηκε από τη Μαρίζα Κωχ ειδικά για τις ανάγκες του Εργαστηρίου της για παιδιά, που έχει στην Αθήνα, και έχει την έγκριση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Οι συμμετέχοντες στο σεμινάριο ήταν πολλοί και η επαφή της Μαρίζας Κωχ με όλους ήταν άμεση. Η παρουσία παιδιών, τα οποία ήρθαν από τις τάξεις του Κρουστόφωνου μαζί με τους δασκάλους τους, ήταν καταλυτική. Υπό τη διδασκαλία της Μαρίζας Κωχ και του Γιάννη Νόννη έπαιξαν και χάρηκαν παιχνίδια λόγου και μουσικής.

Είναι μεγάλη τιμή να μαθαίνεις από τη Μαρίζα Κωχ. Είναι μια σημαντική μουσικός η οποία χαρακτηρίζεται από την επίμονη παρμονή της στο δρόμο της προσωπικής μουσικής αναζήτησης, όσον αφορά τη σύνθεση και την ερμηνεία των τραγουδιών της, και βέβαια από τη μεγάλη της αγάπη για τα παιδιά για τα οποία συνθέτει τραγούδια και τα εμπνέει να αγαπήσουν κι αυτά τη μουσική και να εξελιχθούν μαζί της.

*Η Μαρίζα Κωχ και ο Γιάννης Νόννης
 με μέλη του Δ.Σ. της Ε.Ε.Μ.Ε.*

Την ευχαριστούμε για όλα όσα μοιράστηκε μαζί μας και ευχόμαστε σύντομα να ξανασυναντηθούμε.

Μαρία Κουρκουρίκα

ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Ε.Ε.Μ.Ε. - ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Ε.Ε.Μ.Ε. - ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Ε.Ε.Μ.Ε. - ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι επικεφαλής των Ομάδων Εργασίας

Παιδαγωγικής του πιάνου
 Πέτρος Βούβαρης και Αθηνά Φυτίκα
 e-mail: vouvaris@uom.gr

Προσχολικής και Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης
 Ελίζα Τουφεξίδη και Τάσος Τατάρογλου
 e-mail: pro_eeme@yahoo.gr

Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
 Αθηνά Κτενιαδάκη
 e-mail: athina.kteniadaki@gmail.com

η ομάδα γραμματειακής υποστήριξης
 Μυρτώ Βουγιούκα, Μαρία Κουρκουρίκα,
 Μαρία Παπαδρόσου,
 e-mail: info@eeme.gr

η επικεφαλής της ομάδας σύνταξης
 Δήμητρα Κόνιαρη
 e-mail: dkoniari@uom.gr

σας εύχονται

καλή και δημιουργική χρονιά!

📌 Σύσταση της νέας πενταμελούς επιτροπής της **Ομάδας Εργασίας για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση**, όπως προέκυψε από τις εκλογές της Ομάδας που έγιναν στις 14 Σεπτεμβρίου 2008:

Επικεφαλής: Αθηνά Κτενιαδάκη
Γραμματέας: Αλκηστη Τόγια
Ταμίας: Μαρία Βουτσά
Μέλη: Χαρούλα Κατσώχη και Δέσποινα Παπασπύρου
Αναπληρωματικά μέλη: Σίσσυ Πλακωτή και Αναστασία Γκίνη

📌 **Καταληκτικές ημερομηνίες για την αποστολή κειμένων στα έντυπα της Ε.Ε.Μ.Ε.:**

► **Μουσικοπαιδαγωγικά** (τ. 7, 2009): 31/03/2009
 E-mail: musicalpedagogics@eeme.gr

► **Μουσική Εκπαίδευση** (τ. 19, 2009): 28/02/2009
 E-mail: musiceducation@eeme.gr

► **Τα Νέα της Ε.Ε.Μ.Ε.** (τ. 36, Μάιος 2009): 10/04/2009
 E-mail: musiceducation@eeme.gr

📌 Όλες οι δραστηριότητες (σεμινάρια και ημερίδες) που ετοιμάζουν οι Ομάδες Εργασίας σε συνεργασία με το Δ.Σ. της Ένωσης για το πρώτο τρίμηνο του 2009 βρίσκονται στη σ. 7 της εφημερίδας. Επικοινωνήστε **έγκαιρα** για την εγγραφή σας διότι ο αριθμός των θέσεων είναι περιορισμένος!

Πρόγραμμα δραστηριοτήτων της Ε.Ε.Μ.Ε. για τους μήνες Ιανουάριο - Μάρτιο 2009

**Από 7 Φεβρουαρίου
για 7 Σάββατα**

**Εργαστήριο
κατασκευής φλογέρας
(Αθήνα)**

Συντεχνία Φλογεροπαιχτών
Ώρες: 15:00-17:00
Χώρος: Εργαστήριο Βιοματικής
Μουσικής Αγωγής της Μαρίζας Κωχ
(Προπυλαίων 31, Αθήνα)
Κόστος συμμετοχής: 5 ευρώ το καλάμι
και 10 ευρώ η συνάντηση
Πληροφορίες: info@ecme.gr,
Τηλ: 6973975201

**14~15 Φεβρουαρίου
7~8 Μαρτίου
21~22 Μαρτίου
4~5 Απριλίου**

**Ρυθμική Dalcroze
Β' κύκλος
(Θεσσαλονίκη)**

Στο σεμινάριο συμμετέχουν όσοι παρακολούθησαν τον Α' κύκλο των σεμιναρίων.
Εισηγήτριες: Μαρία Σκεπαρνια και Δέσποινα Καραπάνου
Κόστος συμμετοχής: 250 ευρώ (μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε. και φοιτητές) και 290 ευρώ (μη μέλη).
Χώρος: Σχολή Χορού Β. Σιάνου (Θεσσαλονίκη)
Διοργάνωση: Ομάδα για την Προσχολική και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση
Πληροφορίες: pro_ecme@yahoo.gr
6976994775, 2310850916, 6945550663

**7~8 Φεβρουαρίου
και 21~22 Φεβρουαρίου**

**Κύκλος σεμιναρίων
Μουσικής Τεχνολογίας
(Θεσσαλονίκη)**

Κύκλος 4 ανεξάρτητων σεμιναρίων
Εισηγητές: Χρήστος Ματζιώης και Ανδρέας Μαρκάτης

Πρόγραμμα

7 Φεβρουαρίου: Επεξεργασία μουσικού κειμένου σε ηλεκτρονικό υπολογιστή (Finale) (Χρήστος Ματζιώης)
Χώρος: Datalabs, Εθν. Αμύνης 14Α

8 Φεβρουαρίου: Αρχές ηχοληψίας και κάλυψη ήχου σχολικής συναυλίας (Ανδρέας Μαρκάτης)
Χώρος: Στα γραφεία της Ε.Ε.Μ.Ε.*

21 Φεβρουαρίου: Δημιουργία και επεξεργασία ηχητικού υλικού για χρήση στη σχολική τάξη (Χρήστος Ματζιώης)
Χώρος: Datalabs, Εθν. Αμύνης 14Α

22 Φεβρουαρίου: Μουσική Τεχνολογία: δημιουργία μουσικής στον ηλεκτρονικό υπολογιστή (χρήση sequencer, midi, VST instruments) (Ανδρέας Μαρκάτης)
Χώρος: Στα γραφεία της Ε.Ε.Μ.Ε.*

Κόστος συμμετοχής για κάθε σεμινάριο: 20 ευρώ (μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε.) και 30 ευρώ (μη μέλη)
Διοργάνωση: Ομάδα για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
Πληροφορίες: 2310923231 (αφήστε μήνυμα στον τηλεφωνητή με το όνομα και το τηλέφωνό σας και θα επικοινωνήσουμε μαζί σας)

12 Φεβρουαρίου

**Σεμινάριο Βιοματικής
Μουσικής Αγωγής με τη
Μαρίζα Κωχ
(Αθήνα)**

Ώρες: 16:00-20:00
Χώρος: Ωδείο Αθηνών (Εργαστήριο Παραδοσιακής Μουσικής Προπαίδειας), Βασ. Γεωργίου Β' 17-17 & Ρηγίλλης (Μετρό: στ. Ευαγγελισμός)
Κόστος συμμετοχής: 30 ευρώ (μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε.) και 40 ευρώ (μη μέλη)
Πληροφορίες: info@ecme.gr,
Τηλ: 6973975201

28~29 Μαρτίου

**Ρυθμός, Κίνηση και Θεατρικό
Παιχνίδι στο Δημοτικό
Σχολείο
(Θεσσαλονίκη)**

**Τρία παράλληλα 4ωρα εργαστήρια
και τις δύο ημέρες**

1. Πάμε... με ρυθμό! Δραστηριότητες με κρουστά της τάξης σε ελληνικούς και ξένους ρυθμούς.
Εισηγητής: Χρήστος Ερκεκογλου

2. Το θεατρικό παιχνίδι... τραγουδάει. Παιχνίδια και ασκήσεις θεατρικών τεχνικών σε συνδυασμό με τη μουσική και την παραγωγή ήχων.
Εισηγήτρια: Γιάννα Μαμακούκα

3. Κινούμαι και χορεύω με τη μουσική. Απλοί κινητικοί συνδυασμοί, σε σχέση με το χώρο και τη φόρμα που μπορούν να οδηγήσουν στη δημιουργία χορογραφίας.
Εισηγήτρια: Μαρία Σκεπαρνια

Ώρες:
Σάββατο: 15:30 - 16:00: προσέλευση
16:00 - 20:00: εργαστήριο
Κυριακή: 10:00 - 10:30: προσέλευση
10:30 - 14:30: εργαστήριο

Χώρος: Κτήριο ΕΔΟΘ, Προξένου Κορομηλά 51
Κόστος συμμετοχής για κάθε εργαστήριο: 10 ευρώ (μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε. και των Σ.Υ.Κ.Π.Ε.) και 25 ευρώ (μη μέλη)
Διοργάνωση: Ε.Ε.Μ.Ε. και Ο.Κ.Π.Ε.
Δηλώσεις συμμετοχής - Πληροφορίες: info@ecme.gr, 2310 858658

ΠΡΟΣΕΧΩΣ

Μάρτιος 2009

Ημερίδα

Με αφορμή την παράδοση:
Μουσικές δραστηριότητες στην τάξη

Υπεύθυνος Διοργάνωσης - Πληροφορίες
Γιάννης Σταύρου, syanis@mycosmos.gr
Τόπος: Ιωάννινα

* Τα γραφεία της Ε.Ε.Μ.Ε. είναι Δελφών 127, Θεσσαλονίκη.

6ο Συνέδριο της Ε.Ε.Μ.Ε.

Μουσική: παιδεύει, εκπαιδεύει, θεραπεύει

Μέγαρο Μουσικής Αθηνών
Αθήνα

30 Οκτωβρίου - 1 Νοεμβρίου 2009

Το 6ο Συνέδριο της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση με τίτλο **“Μουσική: παιδεύει, εκπαιδεύει, θεραπεύει”** έχει σκοπό να φέρει σε επαφή όλους όσους ασχολούνται με τη μουσική εκπαίδευση και τη διδασκαλία της μουσικής σε όλες τις μορφές και σε όλες τις βαθμίδες και επίπεδα. Το Συνέδριο πραγματοποιείται σε συνδιοργάνωση με τον Οργανισμό Μεγάλου Μουσικής Αθηνών.

Το Συνέδριο θα περιλαμβάνει εισηγήσεις, στρογγυλές τράπεζες, αναρτημένες ανακοινώσεις, εργαστήρια και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.

Κύριοι θεματικοί άξονες

Οι κύριοι θεματικοί άξονες του συνεδρίου είναι οι παρακάτω (βλ. αναλυτικοί θεματικοί άξονες στην ιστοσελίδα του Συνεδρίου www.eeme.gr/6th/conference.htm):

Μουσική και Εκπαίδευση
Μουσική και Ψυχολογία
Αξίες της Μουσικής Αγωγής
Μουσική και Ειδική Αγωγή
Μουσική και Ιατρική
Μουσική και Εγκέφαλος

Κόστος εγγραφής

Μέχρι τις 31/03/2009:

Μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε.*: 50 Ευρώ
Μη μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε.: 100 Ευρώ

Από 01/04/2009 μέχρι τις 31/07/2009:

Μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε.*: 65 Ευρώ
Μη μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε.: 130 Ευρώ

Από 01/08/2009 μέχρι την έναρξη του Συνεδρίου:

Μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε.*: 75 Ευρώ
Μη μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε.: 150 Ευρώ

Εισηγητές:

Μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε.*: 25 Ευρώ
Μη μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε.: 50 Ευρώ

Προπτυχιακοί φοιτητές μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε.: Δωρεάν

Προπτυχιακοί φοιτητές μη μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε.: 50 Ευρώ

*Η προσφορά ισχύει για τα οικονομικά τακτοποιημένα μέλη της Ένωσης για τα έτη 2008 και 2009.

Η εγγραφή καλύπτει:

- (1) Τον **φάκελο** του Συνεδρίου με το Πρόγραμμα και έντυπο πληροφοριακό υλικό.
- (2) Την **είσοδο** σε όλες τις διαλέξεις και εργαστήρια (εφόσον επιτρέπει ο αριθμός των συμμετοχών ανά εργαστήριο).
- (3) Την **είσοδο** σε όλες τις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.
- (4) **CD ROM** με τα πλήρη κείμενα των εισηγήσεων.
- (5) Ένα τεύχος του περιοδικού “Μουσική Εκπαίδευση” ή ένα τεύχος του περιοδικού “Μουσικοπαιδαγωγικά”.

ΠΑΡΑΤΑΣΗ

Για την υποβολή προτάσεων οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να αποστείλουν μέχρι τις **15 Φεβρουαρίου 2009** (στο 6th_conference@eeme.gr):

α) Για τις προφορικές παρουσιάσεις και τις αναρτημένες ανακοινώσεις (poster):

- τον **τίτλο** της εργασίας στην ελληνική και αγγλική γλώσσα,
- την **περίληψη** της εργασίας (μέχρι 250 λέξεις) στην ελληνική και αγγλική γλώσσα,
- **βιογραφικό** του εισηγητή/των εισηγητών στα Ελληνικά και τα Αγγλικά μέχρι 150 λέξεις,
- τέσσερις μέχρι οκτώ **λέξεις κλειδιά** (keywords) στα Ελληνικά και τα Αγγλικά που θα περιγράφουν το θέμα ώστε να γίνει ευκολότερη εύρεση και ταξινόμηση στα πρακτικά,
- πληροφορίες για τον **υλικοτεχνικό εξοπλισμό** που χρειάζεται.

β) Για τα εργαστήρια:

- τον **τίτλο** του εργαστηρίου στην ελληνική και αγγλική γλώσσα,
- το **αντικείμενο** του εργαστηρίου στην ελληνική και αγγλική γλώσσα (περιγραφή του εργαστηρίου μέχρι 500 λέξεις),
- τον **αριθμό** των ατόμων που μπορούν να πάρουν μέρος,
- πληροφορίες για τον **υλικοτεχνικό εξοπλισμό** που απαιτείται,
- **βιογραφικό** του εισηγητή/των εισηγητών στα Ελληνικά και τα Αγγλικά μέχρι 150 λέξεις.

γ) Για τις συζητήσεις στρογγυλής τράπεζας:

- τον **τίτλο** του θέματος στην ελληνική και αγγλική γλώσσα,
- **περιγραφή** του θέματος (μέχρι 500 λέξεις) στην ελληνική και αγγλική γλώσσα,
- **βιογραφικό** του εισηγητή και των ομιλητών στα Ελληνικά και τα Αγγλικά μέχρι 150 λέξεις.

δ) Για τις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις:

- τον **τίτλο**, το **πρόγραμμα** της εκδήλωσης και **περιγραφή** (μέχρι 500 λέξεις) στην ελληνική και την αγγλική γλώσσα,
- τον **αριθμό** και τα **ονόματα** των συμμετεχόντων.

Κεντρικοί Ομιλητές του Συνεδρίου

Graham Welch

Ο καθηγητής **Graham Welch** είναι πρόεδρος του Τμήματος Τεχνών και Ανθρωπιστικών Επιστημών του Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου όπου κατέχει την έδρα της Μουσικής Παιδαγωγικής. Είναι εκλεγμένος πρόεδρος της Εταιρείας για την Έρευνα στην Εκπαίδευση, τη Μουσική και την Ψυχολογία (Society for Education, Music and Psychology Research, SEMPRES) επί σειρά ετών μέλος και συνεπιμελητής της Επιτροπής για την Έρευνα, της Διεθνούς Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση (International Society for Music Education, ISME). Έχει διδάξει ως προσκεκλημένος καθηγητής σε πολλά πανεπιστήμια ανά τον κόσμο. Πρόσφατα ορίστηκε μέλος του Συμβουλίου Έρευνας για τις Τέχνες και τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες του Ηνωμένου Βασιλείου και έχει προσφέρει τις υπηρεσίες του ως ειδικός σύμβουλος σε πολλά ερευνητικά κέντρα. Έχει περισσότερες από 200 δημοσιεύσεις πάνω σε θέματα μουσικής ανάπτυξης και μουσικής εκπαίδευσης, εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών, ψυχολογίας της μουσικής, επιστήμης του τραγουδιού και της φωνής και μουσικής στην ειδική εκπαίδευση. Είναι μέλος των συντακτικών ομάδων των σημαντικότερων περιοδικών για τη μουσική εκπαίδευση ανά τον κόσμο (όπως το *International Journal of Music Education*, το *Journal of Research in Music Education*, το *Research Studies in Music Education*, το *British Journal of Music Education* και το *Music Education Research*).

Λένια Σέρρη

Η **Λένια Σέρρη** είναι Καθηγήτρια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Σπούδασε μουσική στο Ελληνικό Ωδείο και στο Guildhall School of Music and Drama του Λονδίνου, Παιδαγωγικά στο Bretton Hall College του Πανεπιστημίου του Leeds και Μουσικολογία στη Σορβόνη (Universite de Paris IV). Παρακολούθησε ειδικά σεμινάρια στο Orff Institute, στο Σάλτσμπουργκ. Είναι κάτοχος του τίτλου Master of Education του Boston University των ΗΠΑ και Διδάκτωρ σε θέματα Μουσικής Παιδαγωγικής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Δίδαξε στην Παιδαγωγική Ακαδημία, στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο της Κύπρου και στο Παιδαγωγικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Έχει γράψει τα βιβλία *Δημιουργική Μουσική Αγωγή για τα Παιδιά μας* (1982/1995), *Δραματική Έκφραση και Αγωγή του Παιδιού* (1987/1991), *Θέματα Μουσικής και Μουσικής Παιδαγωγικής* (1994), *Προσχολική Μουσική Αγωγή* (1995). Έχει δημοσιεύσει άρθρα και μελέτες με θέματα παιδαγωγικά και μουσικολογικά, ενώ συμμετείχε ή και διοργάνωσε εκπαιδευτικά και μουσικολογικά συνέδρια. Έχει γράψει μουσική κυρίως για θέατρο καθώς και για παιδιά.

Θανάσης Δρίτσας

Ο **Θανάσης Δρίτσας** εργάζεται ως καρδιολόγος στο Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο. Παράλληλα με τις ιατρικές του σπουδές μελέτησε ανώτερα θεωρητικά και σύνθεση και παρακολούθησε σεμινάρια σύνθεσης στην Βασιλική Ακαδημία Μουσικής του Λονδίνου. Έχει αναγνωρισθεί διεθνώς ως πρωτοπόρος για την κλινική και ερευνητική του δραστηριότητα στη χρήση της μουσικής ως θεραπευτικού μέσου και αποτελεί διακεκριμένο μέλος της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας (FESC), μέλος της Αμερικανικής Εταιρείας Μουσικοθεραπείας (AMTA) και της Διεθνούς Εταιρείας Μουσικής στην Ιατρική (ISMM). Ως προσκεκλημένος ομιλητής έχει δώσει διαλέξεις και παράλληλα συναντήσεις με έργα του ως συνθέτης σε πολλά επιστημονικά συνέδρια και αίθουσες συναυλιών στην Ελλάδα, την Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Επίσης, είναι συγγραφέας του βιβλίου *Η Μουσική ως Φάρμακο* (INFO HEALTH 2003) και είχε την εκδοτική επιμέλεια των βιβλίων *Μουσικοκινητικά Δρώμενα ως Θεραπευτική Αγωγή* (εκδ. Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, 2003) και *Η Τέχνη ως Μέσον Θεραπευτικής Αγωγής* (εκδ. Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, 2004).

Επιστημονική Επιτροπή του Συνεδρίου

Πρόεδρος

Μαίτη Κοκαίδου

Αντιπρόεδρος

Ζωή Διονυσίου

Μέλη

Πολύβιος Ανδρούτσος

Δημήτρης Αντωνιάδης

Πέτρος Βούβαρης

Pamela Burnard (Αυστραλία/Η.Β.)

Δημήτρης Γιάννου

Arvydas Girdzijauskas (Λιθουανία)

Εριφύλη Δαμιανού - Μαρίνη

Δημήτρης Διονυσίου

Κωνσταντίνη Δογάνη

Θανάσης Δρίτσας

Barbara Haselbach (Αυστρία)

Jere T. Humphreys (Η.Π.Α.)

Νίκος Ζαφρανάς

Νίκος Θεοδωρίδης

Λευκοθέα Καρτασιδου

Ελένη Λαπιδάκη

Παυλίνα Λιάτσου-Καραδήμου

Γεωργία Μαριέα

Νατάσα Οικονομίδου - Σταύρου

Bo Nilsson (Σουηδία)

John O'Flynn (Ιρλανδία)

Sezen Ozeke (Τουρκία)

Maria-Elena Riano Galan (Ισπανία)

Ιουλία Παπαγεώργη

Γιώργος Παπαδέλης

Ξανθούλα Παπαπαναγιώτου

Jose A. Rodriguez-Quiles y Garcia (Ισπανία)

Λένια Σέρρη

Λελούδα Στάμου

Δανάη Στεφάνου

Nikolina Stoyanova (Βουλγαρία)

Κώστας Τσούγκρας

Σμαράγδα Χρυσοστόμου

Graham Welch (Η.Β.)

Ντόρα Ψαλτοπούλου

Susan Young (Η.Β.)

Προεδρείο Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου

Πρόεδρος

Σμαράγδα Χρυσοστόμου

Αντιπρόεδρος

Λελούδα Στάμου

Γραμματέας

Λίλλυ Κότσιρα

Τρόποι έγκαιρης εγγραφής στο συνέδριο

✉ στα γραφεία της Ε.Ε.Μ.Ε.

Δελφών 127, Θεσσαλονίκη, κάθε Δευτέρα και Πέμπτη 18:30-20:00

🏠 με ταχυδρομική επιταγή

Ε.Ε.Μ.Ε. - Μυρτώ Βουγιούκα, Δελφών 127, 54248 Θεσσαλονίκη.

Σημειώνετε το όνομά σας, το τηλέφωνό σας και την επεξήγηση: Εγγραφή στο 6^ο Συνέδριο

💰 με αποστολή χρημάτων σε τραπεζικό λογαριασμό

Τράπεζα Eurobank: 0026-0200-47-0123586478

Σημειώνετε το όνομά σας, το τηλέφωνό σας και την επεξήγηση: Εγγραφή στο 6^ο Συνέδριο

Αποστολή προτάσεων

6th_conference@eeme.gr

Πληροφορίες

τηλ. 6939560404

www.eeme.gr/6th/conference.htm

«Ο Πόλεμος της Χαμένης Παντόφλας»

Μια μουσικοπαιδαγωγική παράσταση
για παιδιά ηλικίας 8-11 ετών

Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Ομάδα φοιτητών του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης (MET) του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, σε συνεργασία με τον διδάσκοντα του Τμήματος Πολύβιο Ανδρούτσο, διοργάνωσαν Μουσικοπαιδαγωγική Παράσταση βασισμένη στο παραμύθι του Ευγένιου Τριβιζά «Ο Πόλεμος της Χαμένης Παντόφλας» για παιδιά ηλικίας 8-11 ετών.

Στις παραστάσεις συμμετείχαν παιδιά από δημοτικά σχολεία των νομών Θεσσαλονίκης και Ημαθίας, καθώς και παιδιά από το Παιδικό Χωριό S.O.S Πλαγιαρίου και από το 4^ο Ειδικό Σχολείο Θεσσαλονίκης. Η είσοδος για το κοινό ήταν ελεύθερη.

Πραγματοποιήθηκαν δύο κύκλοι παραστάσεων στο Αμφιθέατρο Τελετών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Ο δεύτερος κύκλος έλαβε χώρα έπειτα από τη μεγάλη επιτυχία των παραστάσεων και τη μεγάλη ανταπόκριση και αυξημένη ζήτηση από πολλά δημοτικά σχολεία της Θεσσαλονίκης και άλλων πόλεων.

Στα πλαίσια του πρώτου κύκλου πραγματοποιήθηκαν τέσσερις παραστάσεις, στις 10, 11, 14 και 15 Απριλίου 2008. Ο δεύτερος κύκλος περιελάμβανε ακόμα τέσσερις παραστάσεις, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις 18, 19 και 20 Νοεμβρίου.

Συνολικά, τις παραστάσεις του 1^{ου} και του 2^{ου} κύκλου, παρακολούθησαν περίπου 800 παιδιά και 200 ενήλικες, εκπαιδευτικοί της μουσικής, δάσκαλοι, νηπιαγωγοί και γονείς. Λόγω του ότι συνεχίζει να υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον από πολλά σχολεία ακόμα, καθώς και γενικότερα του κοινού, εξετάζεται από την ομάδα της παράστασης το ενδεχόμενο να πραγματοποιηθεί και 3^{ος} κύκλος παραστάσεων κατά το εαρινό εξάμηνο του 2009.

Οι παραστάσεις αυτές, εκτός του ότι αποτελούν γενικότερα σημαντική κοινωνικοπολιτιστική παρέμβαση, ισχυροποιούν και τους δεσμούς μεταξύ πρωτοβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ακόμα, λόγω της ιδιαίτερης δομής τους και του διαδραστικού τους χαρακτήρα αναδεικνύουν στην πράξη την ομορφιά και την αποτελεσματικότητα της σύνδεσης της μουσικοεκπαιδευτικής διαδικασίας με την καλλιτεχνία και τη δημιουργία.

Οι παραστάσεις πραγματοποιήθηκαν με την υποστήριξη της Ε.Ε.Μ.Ε. Στο περιοδικό *Μουσική Εκπαίδευση* (τ. 18, σ.σ. 7-17) δημοσιεύτηκε αναλυτικό άρθρο με τα βήματα έμπνευσης, προετοιμασίας και εφαρμογής της παράστασης.

Οι «σβουρίτσες» - εμψυχώτριες της παράστασης

Ευχόμαστε στους συντελεστές της παράστασης πάντα επιτυχίες στις μουσικές και μουσικοπαιδαγωγικές τους δημιουργίες και σύντομα να τους δούμε ξανά στη σκηνή!

Και του χρόνου!

Συντελεστές και των δύο κύκλων παραστάσεων

Βάσω Αϊντζή, Γκλόρια Ανδρουλάκη, Μάγδα Βελλή, Μαρία Γεροσίμου, Ελενίτσα Γεωργίου, Κοσμάς Γιαννουτάκης, Γιάννης Ευσταθόπουλος, Μανώλης Ευστρατιάδης, Δημήτρης Ζαχαράκης, Δάφνη Καρελλάκη, Κατερίνα Κουθούρη, Έφη Μπακούρα, Λία Μπαμπαλετάκη, Μάρια Ντεβιτζάκη, Μελίνα Ντυπρέ, Βαλεντίνη Παπαθανασίου, Μαρία Παπαθανασίου, Αφροδίτη Παπαχριστοδούλου, Κλειώ Παπαδιά, Γιάννης Ριζόπουλος, Ζωή Στυλιανού, Αχιλλέας Τίγκας, Χριστίνα Τσίγκα, Άλκηστις Τσιμούρτα, Βασιλική Ψύρρα και ο διδάσκων του ΤΜΕΤ, Πολύβιος Ανδρούτσος.

12η Χορωδιακή Συνάντηση Δημοτικών Σχολείων

10-11 Ιουνίου 2008

Δημοτικό Σχολείο Ασβεστοχωρίου

Ευδοξία Αγγελίδου

Για 12η χρονιά το Δημοτικό Σχολείο Ασβεστοχωρίου διοργάνωσε την καθιερωμένη πια συνάντηση χορωδιών δημοτικών σχολείων. Η εκδήλωση έγινε στις 10 και 11 Ιουνίου στην αίθουσα εκδηλώσεων και στην αυλή του σχολείου και είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Οι χορωδίες που έλαβαν μέρος, με σειρά εμφάνισης στη Συνάντηση, ήταν:

► **2ου και 4ου Δημοτικών Σχολείων Πεύκων.** Δίφωνη χορωδία που λειτουργεί υπό την αιγίδα του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων των σχολείων και τη διεύθυνσή της έχει η Ευδοξία Αγγελίδου.

► **Δημοτικού Σχολείου Αιγινίου.** Διεύθυνε ο Αυγουστίνος Ανδρικόπουλος και έδινε την εντύπωση μιας καλής σχολικής χορωδίας.

► **Χορωδία της Γ' τάξης του 2ου Δημοτικού Σχολείου Ασβεστοχωρίου.** Τη διεύθυνση είχε ο διευθυντής του σχολείου, Βαγγέλης Μιχαηλίδης. Τραγουδούσαν ένα τεράστιο ποτ πουρί με κλασικές επιτυχίες του '70.

► **Στη χορωδία του 2ου Δημοτικού Σχολείου Γιαννιτσών** συμμετείχαν και παιδιά του νηπιαγωγείου. Ο μαέστρος, Αντώνης Παπαδόπουλος, διέθυνε από το ακορντεόν και ήταν η πιο γλυκιά παρουσία του διημέρου. Τα παιδιά τραγουδούσαν και χόρευαν και έδειχναν πραγματικά να το απολαμβάνουν.

► **Η χορωδία του Δημοτικού Σχολείου Ασβεστοχωρίου,** με τον Παντελή Τερεζάκη στη διεύθυνση, ήταν η πιο οργανωμένη χορωδία. Λειτουργεί από το 1995 και έχει εμπειρία από συναυλίες αλλά και από ηχογραφήσεις.

Την επόμενη μέρα της Συνάντησης παρουσιάστηκαν οι χορωδίες:

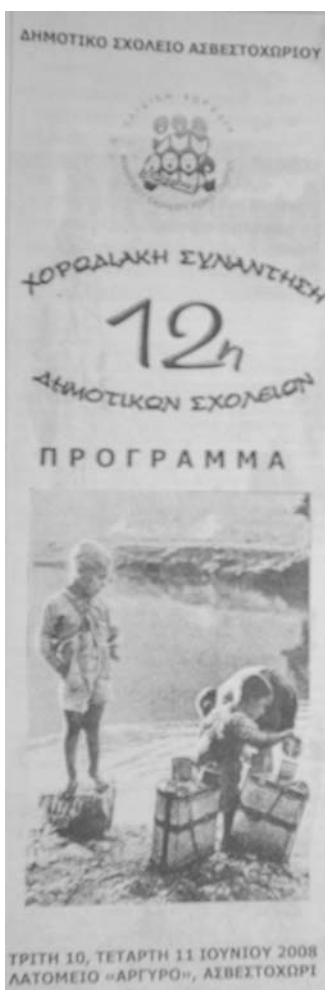
► **Δημοτικού Σχολείου Μελισσοχωρίου,** με μαέστρο τον Δημήτρη Ατζέμη. Τα παιδιά που συμμετείχαν στη χορωδία παράλληλα έπαιζαν μεταλλόφωνα και τραγουδούσαν σόλι.

► **Δημοτική Χορωδία Λιτόχωρου "Ιωάννης Σακελλαρίδης",** με μαέστρο το Γεώργιο Μπελογιάννη. Ήταν μια πολύ καλή μονόφωνη χορωδία που θα μπορούσε εύκολα να περάσει και σε δίφωνο ρεπερτόριο, αλλά με ατυχή επιλογή τραγουδιών.

► **Η χορωδία του Πνευματικού Κέντρου Ασβεστοχωρίου,** ήταν οι προσκεκλημένοι της Συνάντησης αυτής, οι οποίοι, μετά από 40 χρόνια, έχασαν πρόσφατα τον μαέστρο τους, Γεώργιο Ριτζούλη, και εμφανίστηκαν με τον Δημήτρη Κεχαγιά σε πρόγραμμα με παραδοσιακά τραγούδια Μακεδονίας.

► **Η χορωδία του 2ου Δημοτικού Σχολείου Μηχανιώνας,** που ενώ είχε καλό στήσιμο επέλεξε το δύσκολο δρόμο του να τραγουδήσει a capella. Ο μαέστρος, Σάββας Βρεττός, μάλλον ξέρει καλά να οργανώνει χορωδίες, καθώς είχε μια ιδιαίτερα προσεκτική επιλογή του προγράμματος που παρουσίασε, όμως δεν υπολόγισε σωστά τις χορωδιακές ικανότητες των μαθητών.

► **Η χορωδία του Δημοτικού Σχολείου Ασβεστοχωρίου,** με τον Παντελή Τερεζάκη, τραγούδησε στο τέλος και των δύο ημερών με τις στολές της, τις διφωνίες της, τον χορωδιακό της ήχο και πολύ καλό πρόγραμμα, όπως θα έπρεπε να είναι η οικοδόσποινα, χωρίς να θέτει τον πήχη (και τη μύτη) πολύ ψηλά.

Ο κ. Τερεζάκης, διοργανωτής και υπεύθυνος της Συνάντησης, μου μίλησε για τους σκοπούς της Συνάντησης. Η Συνάντηση δεν έχει αγωνιστικό χαρακτήρα. Πρέπει τα παιδιά να το απολαύσουν, να περάσουν καλά και, κυρίως, "θέλουμε να δώσουμε λόγο ύπαρξης στις χορωδίες και μετά την 25η Μαρτίου". Και πράγματι, οι καλές προθέσεις του κ. Τερεζάκη είναι αδιαμφισβήτητες. Επιπλέον, υπήρχε ένα κομμάτι που με τη λήξη της κάθε μέρας θα τραγουδούσαν όλες οι χορωδίες μαζί. Ήταν το *Γλυκό Τσαμπί Σταφύλι* του Στέφανου Βασιλειάδη, ένα ενδιαφέρον και ιδιαίτερα δύσκολο τραγούδι, που μόνο λίγες χορωδίες (μόλις τέσσερις) μπόρεσαν να το μάθουν.

Τα παιδιά της χορωδίας του Ασβεστοχωρίου ήταν πολύ φιλόξενα, αν και τη δεύτερη μέρα δυσκολεύονταν να κάνουν υπομονή μέχρι το τέλος. Στη λήξη της Συνάντησης ο κ. Τερεζάκης σήμανε την έναρξη των εργασιών για τη 13η συνάντηση, τον Ιούνιο του 2009.

Θα πρότεινα σε όλους όσοι δουλεύετε σε δημοτικά σχολεία να συζητήσετε με το σύλλογο γονέων και κηδεμόνων των σχολείων σας για τη δημιουργία μιας σχολικής χορωδίας, γεγονός που θα σας απαλλάξει από το να οργανώνετε συναυλίες μέσα στο ωρολόγιο πρόγραμμα και θα προσθήσει ιδιαίτερα το χορωδιακό τραγούδι. Επίσης, ακόμη και αν τα καταφέρνετε μέσα στο πρόγραμμά σας, ζητήστε χρή-

ματα για να έχετε έναν συνοδό, γιατί "το πιάνο είναι η πατερίτσα της παιδικής χορωδίας"! Και τέλος, αφού το κάνετε που το κάνετε... κάντε το με κέφι και αγάπη.

Θέλω, λοιπόν, με αυτή την ανταπόκριση να παρακινήσω όλους όσους εύκολα ή δύσκολα δημιουργούν χορωδίες στα σχολεία, να πάρουν την απόφαση του χρόνου να είναι στη 13η Χορωδιακή Συνάντηση Δημοτικών Σχολείων. Γιατί; Γιατί δίνει κίνητρο στους μαθητές να δουλέψουν σκληρότερα. Γιατί θα γυρίσετε στο σχολείο με ένα πολύ όμορφο ενθύμιο στο μυαλό και στις καρδιές των μαθητών σας, αλλά και στη τζαμαρία του σχολείου (πράγμα που κάνει τους διευθυντές να σας βλέπουν διαφορετικά). Γιατί, ούτως ή άλλως, ετοιμάζετε πρόγραμμα για τη λήξη της χρονιάς. Και, τέλος, γιατί η Ε.Ε.Μ.Ε. οργανώνει σεμινάρια για διεύθυνση χορωδίας και σίγουρα δεν τα κάνει για αυτούς που ήταν ήδη εκεί...

Σχολική Μουσική Εκπαίδευση: Ζητήματα σχεδιασμού, μεθοδολογίας και εφαρμογών

Ζωή Διονυσίου & Σοφία Αγγελίδου (επιμέλεια)
Ε.Ε.Μ.Ε. 2008

Αφορμή για τον πολυσυγγραφικό αυτό τόμο ήταν οι ομότιτλες διημερίδες που οργάνωσε η Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση στη Θεσσαλονίκη (Κέντρο Μουσικής του Δήμου Νεάπολης, 13-14 Σεπτεμβρίου 2008) και την Κέρκυρα (Ιόνιος Ακαδημία, 22-23 Οκτωβρίου 2008) με τη συμμετοχή των περισσότερων από τους συγγραφείς του τόμου.

Οι δεκατέσσερις μελέτες του τόμου αυτού φωτίζουν πολλές διαφορετικές διαστάσεις της σχολικής μουσικής εκπαίδευσης: την παιδαγωγική, τη διδακτική της μουσικής, την ψυχολογία, τη μουσικολογία, την ειδική αγωγή, τη μουσικοθεραπεία, κ.ά. Οι διαστάσεις αυτές δεν είναι οι μόνες, ούτε ίσως οι πιο σημαντικές για όλους. Μπορούν όμως να προσφέρουν στον εκπαιδευτικό της μουσικής ουσιαστική βοήθεια στο έργο του, δηλαδή στο σχεδιασμό, τη μεθοδολογία και τις εφαρμογές που θα επιλέξει να χρησιμοποιήσει στη δουλειά του.

Η Μαίη Κοκκίδου αναφέρεται στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη ημερήσιου μαθήματος μουσικής. Μέσα από μία διεξοδική βιβλιογραφική ανασκόπηση του χώρου προτείνει τρόπους οργάνωσης και ανάπτυξης του μαθήματος της μουσικής (στόχοι, περιεχόμενο, αποτελέσματα, μέθοδοι, πορεία, αξιολόγηση, διδακτικά μέσα).

Η Σμαράγδα Χρυσοστόμου αναφέρεται στη διαθεματική προσέγγιση και τη διδασκαλία της μουσικής. Αναφέρεται στα θετικά στοιχεία της διαθεματικής ή ενιαιοποιημένης διδασκαλίας, χωρίς να παραλείψει να εκφράσει και κάποιες επιφυλάξεις, και στηρίζει έτσι τη σημασία των ενιαιοποιημένων τεχνών.

Η Ζωή Διονυσίου αναφέρεται στη δημιουργικότητα και στο πώς μπορεί να αναπτυχθεί μέσα από τη μουσική εκπαίδευση. Ξεκινώντας από μία ανασκόπηση ερευνών στους τομείς της παιδαγωγικής, της ψυχολογίας και της μουσικής παιδαγωγικής επιχειρεί να σκιαγραφήσει κάποιες κεντρικές τάσεις γύρω από το θέμα, να καταδείξει πιθανές παρανοήσεις που ελλοχεύει η χρήση της και να προτείνει τρόπους οργάνωσης του μαθήματος της μουσικής για τη στήριξη και την ανάπτυξη της δημιουργικότητας.

Ο Δημήτρης Αντωνάκης προσεγγίζει τις μουσικοπαιδαγωγικές εφαρμογές μέσα από μία θεώρηση της αναπτυξιακής ψυχολογίας. Γίνεται μία προσέγγιση της αναπτυξιακής αξίας της μουσικής και πποιους μη μουσικούς τομείς της ανθρώπινης ανάπτυξης επηρεάζει. Στη συνέχεια περιγράφεται το μουσικό ανάλογο θεμελιωδών θεωριών της αναπτυξιακής ψυχο-

λογίας (αφομοίωση, διατήρηση, διάκριση, επαγωγή, αναπαραστάσεις της πραγματικότητας). Εξετάζεται η θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης του Howard Gardner και οι τύποι της στο πλαίσιο της γνωστικής ψυχολογίας.

Η Νατάσα Οικονομίδου-Σταύρου αποσπνίζει τον όρο διαφοροποίηση στο χώρο της παιδαγωγικής και προτείνει τρόπους με τους οποίους ο εκπαιδευτικός μπορεί να εφαρμόσει τη διαφοροποίηση στο μάθημα της μουσικής σε τάξης μικτής ικανότητας. Η διαφοροποίηση χρησιμοποιείται ως εργαλείο με βάση το οποίο ο εκπαιδευτικός μπορεί να σχεδιάσει και να διεξάγει μια πιο αποτελεσματική διδασκαλία για τις ανάγκες του κάθε παιδιού χωριστά.

Ο Δημήτρης Πνευματικός και ο **Νίκος Θεοδορίδης** αναδεικνύουν τη σημασία της συγκινησιακής εμπειρίας στην εκπαίδευση. Οι συγγραφείς προτείνουν μία σειρά μουσικών δραστηριοτήτων με στόχο τη δημιουργία συγκινησιακών εμπειριών και ένα μοντέλο αναστοχασμού επί των συγκινήσεων που μπορούν να βοηθήσουν σε αυτόν τον ευαίσθητο χώρο της συναισθηματικής αγωγής των παιδιών.

Η Λευκοθέα Καρτασίδου παρουσιάζει τη βιβλιογραφία σχετικά με την χρήση της μουσικής στην πρόωμη παρέμβαση ιδιαίτεως στα «παιδιά σε επικινδυνότητα» και αναδεικνύει τη συμβολή της μουσικής στην ολόπλευρη ανάπτυξη παιδιών με ή και χωρίς ειδικές ανάγκες. Παραθέτει τη δομή που διέπει μια μουσικοθεραπευτική συνεδρία και τονίζει την ανάγκη της εφαρμογής μουσικών προγραμμάτων πρόωμης παρέμβασης στη χώρα μας.

Η Χριστιάνα Αδαμοπούλου αναφέρεται στην επιθετικότητα του παιδιού, στο πώς και γιατί εμφανίζεται στη σχολική τάξη, πού έχει τις ρίζες της και πώς αυτή μπορεί να αντιμετωπιστεί από τον μουσικοθεραπευτή. Στο άρθρο προτείνονται δραστηριότητες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τον εκπαιδευτικό, μέσα από τις οποίες οι μαθητές με επιθετική συμπεριφορά μπορούν να αναζητήσουν εσωτερικά και εξωτερικά κίνητρα και να εκτονωθούν δημιουργικά μέσα από τη μουσική.

Η Αγγελική Κωλέττη μας εισάγει στη συστημική θεωρία και στο πώς μπορεί να αξιοποιηθεί για τη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς και σχέσεων στη σχολική τάξη, που αποτελεί κι αυτή ένα ανθρώπινο σύστημα.

Ο Γιάννης Σταύρου αναζητά τους λόγους για τους οποίους εισάγουμε την παραδοσιακή

μουσική στην εκπαίδευση, καθώς και τα κριτήρια με τα οποία πρέπει να γίνεται η επιλογή των παραδοσιακών τραγουδιών που διδάσκουμε στα παιδιά. Προτείνει μεθόδους προσέγγισης της παράδοσης, ώστε τελικά αυτή να αντιμετωπίζεται ως ζωντανός φορέας πολιτισμού και αισθητικής αγωγής.

Η Μαρία Έμμα Μελιγκοπούλου παρουσιάζει στρατηγικές για την αποτελεσματική οργάνωση και πρόβα της σχολικής χορωδίας. Αντιμετωπίζοντας ολόπλευρα το θέμα της χορωδίας παραθέτει τα προσόντα του μαέστρου, του χορωδού, του χορωδιακού ρεπερτορίου αλλά και της αίθουσας που γίνεται η πρόβα.

Η Αθηνά Φυτίκα μελετά το θέμα της διδασκαλίας της μουσικής ανάγνωσης, ένα θέμα που αφορά άμεσα τους δασκάλους μουσικών οργάνων, αλλά έμμεσα όλους τους εκπαιδευτικούς μουσικής. Κάνει μία βιβλιογραφική επισκόπηση σε έρευνες και σύγχρονα διδακτικά μοντέλα μουσικής σημειογραφίας δίνοντας διευκρινιστικά παραδείγματα: προσέγγιση με βασική νότα αναφοράς, διαστηματική προσέγγιση, προσέγγιση με πολλά κλειδιά, εκλεκτικιστική προσέγγιση, καθώς και άλλες πέντε ρυθμικές προσεγγίσεις (περιγραφική, αριθμητική, μετρική, συλλαβική, ποιητική).

Ο Κώστας Τσουνγκρας μάς εισάγει σε μία θεωρία που χρησιμοποιείται για τη διδασκαλία της τονικής αρμονίας και την ανάλυση τονικής μουσικής σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες: τη λειτουργική αρμονία. Η μελέτη αυτή υποστηρίζει θεωρητικά και πρακτικά το αντικείμενο της διδασκαλίας της αρμονίας αναδεικνύοντάς το σε χρήσιμο εργαλείο μουσικής ανάλυσης.

Η Ευσταθία Θεοχαρίδου και η **Ελισάβετ Λεπτοκαρίδου** προσεγγίζουν το θέμα της επίδρασης της μουσικής στην ανάπτυξη των κινητικών δεξιοτήτων των παιδιών. Πρόκειται για μια σκοπιά από το αντικείμενο της φυσικής αγωγής και της κινησιολογίας, που αναδεικνύει τη χρήση της μουσικής ως μέσο για την επίτευξη κινητικών στόχων. Η βιβλιογραφική αυτή έρευνα αναδεικνύει ότι η μουσική και ειδικότερα ο ρυθμός συμβάλουν ουσιαστικά στην κινητική απόδοση των παιδιών.

(Το κείμενο είναι από την εισαγωγή του βιβλίου)

Παραγγελίες
info@eeme.gr

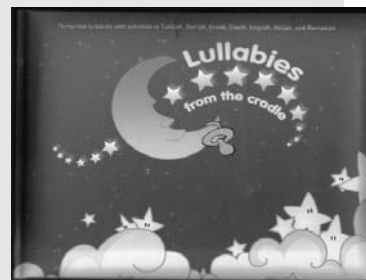
Τιμή για τα μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε.: 15 ευρώ
Τιμή για μη μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε.: 18 ευρώ

Γλώσσες από την Κούνια

Lullabies from the cradle (2008)

Πανεπιστήμιο Cukurova YADIM, Κέντρο Ξένων Γλωσσών, 2008, Άδανα, Τουρκία
Alev Dikici, ISRC GBXGG0800001- GBXGG0800035.

Ζωή Διονυσίου

Στο χώρο της μουσικής παιδαγωγικής τελευταία παρατηρούνται δύο τάσεις. Πρώτον, η μουσική αγωγή δεν αφορά μόνο τη σχολική ηλικία και ως εκ τούτου την ιδρυματοποιημένη συστηματική εκπαίδευση, αλλά οτιδήποτε γαλουχεί ή εκπαιδεύει μουσικά το παιδί ή τον ενήλικα. Μουσική αγωγή προσφέρεται άπλετα στην κοινωνία, στην οικογένεια, στις μικρές ή μεγάλες «κοινότητες» (communities) ή παρέες παιδιών και ενηλίκων στο σπίτι, στη γειτονιά, στους παιδότοπους, κλπ. Η δεύτερη διαπίστωση, που έρχεται και ως αποτέλεσμα της πρώτης, είναι ότι η μουσική αγωγή βρίσκει πρόσφορο έδαφος σε όλο και μικρότερες ηλικίες. Άλλωστε υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον στην προσχολική ηλικία, που αναγνωρίζεται ως η χρυσή εποχή για την ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων που θα χρειαστούν άμεσα στο παιδί μόλις πάει σχολείο. Έτσι, δημιουργούνται προγράμματα μουσικής για βρέφη και νήπια, καθώς και προγράμματα γυμναστικής, ζωγραφικής, εκμάθησης ξένων γλωσσών, κ.ά.

Ένα πρωτότυπο και ιδιαίτερο βιβλίο με τίτλο «Lullabies from the cradle» είναι το αποτέλεσμα του προγράμματος «Languages from the Cradle» που εκπονήθηκε στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Προγράμματος Σωκράτης, Δράση Lingua I. Το βιβλίο περιλαμβάνει τριανταπέντε νανουρίσματα σε επτά γλώσσες: Τουρκικά, Δανέζικα, Ελληνικά, Τσέχικα, Αγγλικά, Ιταλικά και Ρουμανικά. Συντονιστικό ίδρυμα του έργου είναι το Κέντρο Ξένων Γλωσσών του Πανεπιστημίου Cukurova YADIM της Τουρκίας και συντονιστής του έργου ο Figen Yilmaz. Τα ιδρύματα που συμμετέχουν στο πρόγραμμα από τις υπόλοιπες έξι χώρες ήταν τα: Videnscenter for Integration (Δανία), Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης (Ελλάδα), University of West Bohemia (Τσεχία), The Mosaic Art and Sound Ltd. (Ηνωμένο Βασίλειο), Regional In-Service Teaching Centres Arges (Ρουμανία), Synthesis Center for Research and Education Ltd. (Κύπρος), Kindersite Project Ltd. (Ηνωμένο Βασίλειο). Από την χώρα μας συνεργάτης είναι η κ. Σταυρούλα Καρτάλη, Επιστημονικό Προσωπικό του Τμήματος Τουριστικών Επιχειρήσεων του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης.

Η έκδοση συνοδεύεται από ψηφιακό δίσκο όπου τραγουδιούνται όλα τα τριανταπέντε νανουρίσματα του βιβλίου -πέντε σε κάθε γλώσσα- από δέκα τραγουδιστές. Τα νανου-

ρίσματα αποδίδονται άλλοτε *a capella*, άλλοτε με συνοδεία πιάνου, κιθάρας, μπάντζο ή άρπας. Η ηχογράφηση έγινε από την Teresa Dello Monaco, του Mosaic Art and Sound Ltd, και τον Ευάγγελο Χειμωνίδη, Λέκτορα Μουσικής Τεχνολογίας στο Institute of Education, University of London. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα πέντε ελληνικά νανουρίσματα αποδίδονται έξοχα από τη Μαρία Βαρβαρίγου, υποψήφια διδάκτορα μουσικής παιδαγωγικής στο Institute of Education, University of London, η οποία ερμηνεύει με διαύγεια και ευελιξία διαφορετικά ηχοχρώματα της λαϊκής μας μουσικής παράδοσης.

Η χαριτωμένη εικονογράφηση του βιβλίου έγινε από τους Abdulkadir Duran και Mustafa Oca, ενώ την ελληνική έκδοση μετέφρασε η Αφροδίτη Μπουσουλέγκα. Το βιβλίο ακολουθεί την εξής δομή: τα νανουρίσματα παρατίθενται σε ομάδες ανάλογα με την χώρα προέλευσής τους. Σε κάθε κεφάλαιο προηγείται ένα σύντομο εισαγωγικό σημείωμα με δύο μέρη, το ένα αναφέρεται στα κυριότερα χαρακτηριστικά της γλώσσας και το δεύτερο σε σχόλια για τα νανουρίσματα που συναντούνται στον κάθε λαό. Τα σημειώματα αυτά περιλαμβάνουν πολύ ενδιαφέροντα και κατατοπιστικά στοιχεία. Τα νανουρίσματα παρατίθενται με μετάφραση στη γλώσσα που απευθύνεται το κάθε βιβλίο, έτσι το βιβλίο έχει εκδοθεί στις επτά γλώσσες των χωρών που συμμετέχουν. Κάθε νανούρισμα παρατίθεται στην αριστερή σελίδα του βιβλίου, ενώ η δεξιά είναι αφιερωμένη σε πιθανές δραστηριότητες που μπορούν να γίνουν με αφορμή το κάθε τραγούδι. Οι δραστηριότητες σχετίζονται περισσότερο με τη γλώσσα -κάτι που δικαιολογεί τη γλωσσολογική υιοδομία του προγράμματος- και σε μικρότερο βαθμό με τη ζωγραφική και τη μουσική.

Η παράθεση των νανουρισμάτων παρακινεί τον προσεκτικό αναγνώστη σε μία σύγκριση ως προς τα θέματα, το λεξιλόγιο, τα φωνήματα των συλλαβών, τις μελωδίες, τη δομή και άλλα μουσικά και γλωσσικά στοιχεία, που κατά τη γνώμη μας λείπει από την έκδοση. Ίσως δεν ήταν στους στόχους του προγράμματος μία συγκριτική ματιά ανάμεσα στο πολιτισμικό αυτό μουσικό κομμάτι της ευρωπαϊκής ένωσης, αλλά πιστεύουμε ότι από μια τέτοια ματιά οι διαφορετικές όψεις του μουσικού πολιτισμού της Ευρώπης θα έβγαιναν κερδισμένες. Η δουλειά είναι τόσο περιεκτική και ουσιαστική, που ο αναγνώστης άθελά του συγκρίνει, βρίσκει ομοιότητες και διαφορές.

Για παράδειγμα, σε πολλές γλώσσες υπάρχουν συλλαβές και λέξεις που χρησιμοποιούνται με σκοπό να ησυχάσουν το μωρό, αντίστοιχες με το «να, α, α...», «ε, ε, ε...», «νάνι-νάνι», «ο, ο, ο...» κλπ. Συχνά παρουσιάζονται εκφράσεις όπως «ο, το παιδί μου, ο...», ευχές της μάνας προς το παιδί να είναι ευτυχισμένο, να μεγαλώσει γρήγορα, με ανέσεις και χαρές. Υπάρχουν πολλές αναφορές σε ζώα, δέντρα και λουλούδια. Μάνες προτρέπουν το μωρό να κοιμηθεί πολύ, να ξεκουραστεί, να είναι ήρεμο κ.ά.

Ιδιαίτερα φροντισμένοι είναι ο δικτυακός τόπος του προγράμματος όπου υπάρχουν πληροφορίες για το πρόγραμμα, ολόκληρα τα λόγια από τα νανουρίσματα στην πρωτότυπη γλώσσα τους και μεταφρασμένα στις επτά γλώσσες των χωρών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, δείγματα από όλα τα μουσικά παραδείγματα του δίσκου, καθώς και όλα τα τριανταπέντε τραγούδια σε ψηφιακή επεξεργασία εικόνας και ήχου, κάτι πολύ πρωτότυπο που πραγματικά καθηλώνει τα παιδιά στο να τα παρακολουθήσουν και να τα θυμούνται.

Τα στοιχεία που αποκομίζει ο αναγνώστης είναι πολύ ενδιαφέροντα για την κατανόηση και την καλή χρήση του βιβλίου και του οπτικοακουστικού υλικού. Στο εύλογο ερώτημα αν είναι απαραίτητες αυτές οι γλωσσικές πληροφορίες σε κάποιον που απλά θέλει να ακούσει ή να μάθει μερικά νανουρίσματα σε μια ξένη γλώσσα, θα απαντούσαμε ότι το πρόγραμμα επιδιώκει να φέρει το κοινό στο οποίο απευθύνεται σε επαφή με τις γλώσσες και τους κανόνες δημιουργίας των νανουρισμάτων (θέματα, περιεχόμενο, λεξιλόγιο, εκφράσεις κλπ.). Αυτές οι πληροφορίες μόνο να ωφελίσουν μπορούν στη διάδοση και τη συνέχεια της λαϊκής μουσικής παράδοσης που σχετίζεται με το παιδικό τραγούδι σε όλη την Ευρώπη.

Το πρόγραμμα πρεσβεύει ότι τα νανουρίσματα προσφέρουν πολύ περισσότερα από το να αποκοιμίζουν ένα μωρό. Προσφέρουν στη γλωσσική, τη συναισθηματική, τη μουσική ανάπτυξη του παιδιού, και εν τέλει στη νοημοσύνη του. Άλλωστε η από κοινού ενεργητική ακρόαση μουσικής (συνοδεία διαφόρων δραστηριοτήτων) συμβάλει στην καλύτερη επικοινωνία των παιδιών με τους γονείς και αναπτύσσει μια σχέση θετικής αναντικατάστατη. Τα πρώτα χρόνια της ζωής του παιδιού είναι τα πιο καθοριστικά για τη μετέπειτα ανάπτυξη της ομιλίας του, (συνεχίζεται στη σ. 14)

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Γλώσσες από την Κούνια
(Συνέχεια από τη σ. 13)

της νόησης, της μουσικότητας και φυσικά του χαρακτήρα του. Έτσι, σε μια ενωμένη Ευρώπη, σε μια πολυπολιτισμική Ευρώπη, η γλώσσα δεν μπορεί να είναι μόνο μία. Όταν οι ενήλικοι μιλούν και τραγουδούν με τα παιδιά τους στη μητρική τους και σε άλλες γλώσσες, τότε τα παιδιά μαθαίνουν να διακρίνουν ήχους, ρυθμούς, λέξεις κάθε γλώσσας, κάτι που εξοικειώνει και θέτει τις βάσεις για την εκμάθηση ξένων γλωσσών αργότερα. Αλλωστε τα παιδιά ηλικίας από 0 έως 6 ετών βρίσκονται στο ξενίθ της ανάπτυξης των γλωσσικών τους δυνατοτήτων. Τα νανουρίσματα λοιπόν σε διάφορες γλώσσες είναι ένας εύκολος τρόπος να έρθει κάποιος σε επαφή με ξένες γλώσσες. Τα λόγια τους είναι απλά, εύκολα, με αρκετές επαναλήψεις, με θέματα και προτεινόμενες δραστηριότητες πολύ ενδιαφέρουσες για τα παιδιά.

Το υλικό του προγράμματος που παρουσιάζεται στο βιβλίο και στο δικτυακό τόπο μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην οικογένεια, στο σχολείο ή από παιδιά μόνα τους στο σπίτι. Τα τραγούδια προσφέρονται για να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με ξένες γλώσσες, καθώς ο καλύτερος τρόπος εκμάθησης ξένων γλωσσών ξεκινά από το σπίτι. Φυσικά ο εκπαιδευτικός μπορεί να σκεφτεί πολλές άλλες δραστηριότητες ανάλογα με το τι θέλει να δουλέψει περισσότερο με αφορμή τα νανουρίσματα (μουσική, κίνηση, ζωγραφική, γλώσσες, θεατρικό παιχνίδι, κλπ.).

Περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα: <http://www.lullabies-of-europe.org/>

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Βασίλης Μητρόπουλος

Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΛΩΔΙΑΣ

Εκδόσεις Fagotto, Αθήνα 2007
ISBN 801151-19-3

Σοφία Αγγελίδου

Το βιβλίο «Η Τεχνική εναρμόνισης της μελωδίας» του Βασίλη Μητρόπουλου απευθύνεται στους μαθητές που επιχειρούν την εισαγωγή τους στα Πανεπιστημιακά Μουσικά Τμήματα, σε όσους σπουδάζουν στα Ωδεία το Ειδικό μάθημα της Αρμονίας, και φυσικά στους καθηγητές που προετοιμάζουν τους μαθητές. Στο βιβλίο θα βρει κανείς πρωτότυπες κυρίως ασκήσεις, που στοχεύουν στην θεωρητική και πρακτική κατάρτιση των σπουδαστών και στην κατανόηση των δύο σημαντικότερων κεφαλαίων της αρμονίας: αφενός στη διάκριση των ξένων φθόγγων μιας μελωδίας και αφετέρου στην κατανόηση της μετατροπικής διαδικασίας. Επίσης περιέχεται ένας όσο το δυνατόν πληρέστερος αριθμός μουσικών ασκήσεων και παραδειγμάτων, καθώς και ένα CD.

Ο συγγραφέας χωρίζει το βιβλίο του σε τρία μέρη και δύο παραρτήματα. Στο πρώτο μέρος αναπτύσσεται το σκεπτικό των αρμονικών λειτουργιών και δίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην κατανόηση των ξένων φθόγγων. Στο δεύτερο μέρος αναλύεται η χρωματικότητα όπως εξελίσσεται μέσα στα όρια της τονικότητας, με ιδιαίτερη έμφαση στο κεφάλαιο των δευτερευουσών δεσποζουσών, ενώ το τρίτο μέρος ασχολείται με τη μετατροπική διαδικασία. Στο πρώτο παράρτημα περιλαμβάνονται προτεινόμενες λύσεις σε θέματα των εισαγωγικών εξετάσεων στα Τμήματα Μουσικών Σπουδών από το 1985 έως το 2006, ενώ στο δεύτερο δίδονται όλα τα θέματα των εισαγωγικών εξετάσεων από το 1985 έως το 1999, καθώς και μερικές άλλες ασκήσεις του συγγραφέα.

Θεωρώ ότι το βιβλίο αποτελεί χρήσιμο βοήθημα για τους υποψήφιους στα πανεπιστημιακά τμήματα μουσικής που καλούνται να δώσουν το ειδικό μάθημα της Αρμονίας. Ο συγγραφέας προσφέρει έξυπνες συνταγές εναρμόνισης της μελωδίας με απώτερο στόχο την επιτυχία στις πανελλήνιες εξετάσεις. Πολύ βοηθητικό αποδεικνύεται και το CD με τα τετράφωνα παραδείγματα που συνοδεύει το βιβλίο ώστε ο σπουδαστής να αποκομίσει μία σημαντική ακουστική εμπειρία σε συγχροδιακές διαδοχές. Το βιβλίο «Η Τεχνική εναρμόνισης της μελωδίας» του Βασίλη Μητρόπουλου κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Fagotto.

ΝΕΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Πολύβιος Ανδρούτσος

Δημιουργία και πειραματική εφαρμογή ενός μοντέλου διδασκαλίας της Ιστορίας της Μουσικής στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2008

ISBN 978-960-12-1741-3

Η παρούσα έκδοση αποτελεί τη δημοσίευση της διδακτορικής διατριβής του συγγραφέα με θέμα *Δημιουργία και πειραματική εφαρμογή ενός μοντέλου διδασκαλίας της ιστορίας της μουσικής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. Η έρευνα που διεξήχθη στο πλαίσιο της διατριβής, σχεδιάστηκε και πραγματοποιήθηκε με βάση την τότε εκπαιδευτική πραγματικότητα (αρχές 2000-αρχές 2002). Ακόμα και σήμερα που βρίσκεται σε ισχύ το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Μουσικής Αγωγής και καθώς αναμένεται η έκδοση των νέων βιβλίων μουσικής της δευτεροβάθμιας, το υλικό διδασκαλίας που χρησιμοποιήθηκε για την έρευνα παραμένει χρήσιμο, διότι μπορεί αρκετά εύκολα

να αξιοποιηθεί και σε αυτό το πλαίσιο, εφόσον η διδασκαλία της ιστορίας της μουσικής εμπεριέχεται στο νέο αναλυτικό πρόγραμμα, ιδωμένη μέσω του διαθεματικού πρίσματος. Επίσης, είναι δυνατόν στο πλαίσιο του Δ.Ε.Π.Π.Σ. Μουσικής Αγωγής με ποικίλους τρόπους να αξιοποιηθούν διάφορα στοιχεία του υλικού διδασκαλίας και του μοντέλου που δημιουργήθηκαν κατά την έρευνα, λόγω της ευελιξίας τους, κάτι που θα μπορούσε να οδηγήσει στη διερεύνηση και ενδεχομένως και στη δημιουργία και άλλων νέων διδακτικών προσεγγίσεων της ιστορίας της μουσικής και συγχρόνως να αποτελέσει το έναυσμα για μελλοντικές σχετικές έρευνες.

(βλ. http://www.eeme.gr/vivlia_CDs.htm)

Ελλάδα

**2nd International Conference for
PhD Music Students**

11-13 Φεβρουαρίου 2009
**Τμήμα Μουσικών Σπουδών
Α.Π.Θ.**

Πληροφορίες:

<http://phdmusic09.web.auth.gr/frameset.htm>

E-mail: thania@mus.auth.gr

ΕΛΑΤΕ ΝΑ ΠΑΙΞΟΥΜΕ

**9η Συνάντηση παιδαγωγών,
καλλιτεχνών, εμπνευστών.
Θέμα: Εμπύχωση στην τάξη,
χαρά στο σχολείο**

11 Απριλίου 2009
**ΔΕΘ
Θεσσαλονίκη**

Εισηγητές: Σφυρόερα Μαρία, Γρόσδος Σταύρος, Κοκκίδου Μαρία, Γλαντζής Τάσος, Αυδή Αύρα, Ζήσης Τάσος, Γκανά Γεωργία, Ζησοπούλου Ελένη, Στούμπου Κυριακή, Σολαχίδου Τάσα, Χατζηκαμάρη Παναγιώτα.

Στη λήξη της ημερίδας θα παρουσιαστεί δωρόμενο με θέμα τη σχολική ζωή από τα παιδιά του Εργαστηρίου Τέχνης και Δημιουργίας "Ανεμόσκαλα".

Πληροφορίες:

www.elatenapaiksoume.gr

**3ο Διεθνές Συνέδριο
της Ένωσης Εκπαιδευτικών
Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας
Εκπαίδευσης
(Ε.Ε.Μ.Α.Π.Ε)**

8-10 Μαΐου 2009
Αθήνα

Καταληκτική ημερομηνία:

31 Ιανουαρίου 2009

Πληροφορίες:

www.primarymusic.gr

info@primarymusic.gr

**2nd Rhodes International Piano
Forum & Gina Bachauer
International Music Festival**

12-14 Σεπτεμβρίου 2009
**Ωδείο Καίτης Καστρονής
Ρόδος**

Πληροφορίες:

kastrouni@otenet.gr

Τηλ: 2241069780

**Σεμινάριο Ερμηνείας Παλιάς
Μουσικής για Έγχορδα και
Τσέμπαλο**

21 Φεβρουαρίου 2009
**Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και
Τέχνης Πανεπιστήμιο Μακεδονίας**

Πληροφορίες:

<http://www.uom.gr/>

Ηνωμένο Βασίλειο

**International Conference:
Migrating Music:
Media, Politics, and Style**

10-11 Ιουλίου 2009
**School of Oriental and African
Studies, University of London
Λονδίνο**

Καταληκτική ημερομηνία:

22 Φεβρουαρίου 2009

Πληροφορίες:

K.D.Ho@open.ac.uk

Ιρλανδία

**6th International Symposium on the
Sociology of Music Education**

6-8 Ιουλίου 2009
Ιρλανδία

Πληροφορίες:

E-mail: Gwen.Moore@mic.ul.ie

www.sociologyofmusiceducation.com/

Ιταλία

**4th MERYC Conference of the
Euroean Network of Music
Educators and Researchers of
Young Children**

22-25 Ιουλίου 2009
**University of Bologna
Bologna**

Πληροφορίες:

www.meryc.eu

Φιλανδία

**8th International Philosophy
of Music Education Symposium**

9-13 Ιουνίου 2010
Sibelius Academy, Ελσίνκι

Καταληκτική ημερομηνία: 1/08/09

Πληροφορίες:

http://www.siba.fi/ispme_symposium

**Μουσικοπαιδαγωγική
Επιμόρφωση**

“Οργάνωση ετήσιου προγράμματος
μουσικοπαιδαγωγικής αγωγής και γνωριμία με
μουσικοπαιδαγωγικό υλικό-πακέτο για
παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας”

**3ο Εργαστήριο:
17-18/01/2009**

Δυναμική ομάδων
Εισηγητής: Γιώργος Σλανκίδης

**4ο Εργαστήριο:
14-15/02/2009**

Εξέλιξη του Προγράμματος “Φίλοι
Μουσικόφιλοι” - 2ο στάδιο
**Εισηγητές: Νίκος Θεοδωρίδης
& Δέσποινα Καλανταρίδου**

**5ο Εργαστήριο:
14-15/03/2009**

Ρυθμός - Κίνηση - Κρουστά
Εισηγητής: Δευτέρης Αγγουριδάκης

**6ο Εργαστήριο:
4-5/04/2009**

Σάββατο 4 Απριλίου: Μουσική ακρόαση
και δημιουργία

Εισηγήτρια: Μαίη Κοκκίδου
Κυριακή 5 Απριλίου: Εξέλιξη του
Προγράμματος Φίλοι Μουσικόφιλοι -
3ο στάδιο

Εισηγητής: Νίκος Θεοδωρίδης

**7ο Εργαστήριο:
9-10/05/2009**

Σάββατο 9 Μαΐου: Το ανέβασμα μιας
μουσικοθεατρικής παράστασης με παιδιά

Εισηγήτρια: Καίτη Καραχάλιου
Κυριακή 10 Μαΐου: Ολοκλήρωση του
Προγράμματος Φίλοι Μουσικόφιλοι -
4ο στάδιο

**Εισηγητές: Νίκος Θεοδωρίδης
& Χρήστος Ερκέκογλου**

Ώρες σεμιναρίων:

Σάββατο: 16:00 - 20:00,

Κυριακή: 10:00 - 14:00

Πληροφορίες: 2310 861874, 6977577778,
6944134525

e-mail: kroustophono@otenet.gr

Τιμή μεμονωμένου 8ωρου εργαστηρίου:
80 Ευρώ (**70 Ευρώ** μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε. και
φοιτητές)

Χώρος: studio του Κρουστόφωνο
(Καραϊσκάκη 27)

Λεωφορεία για το Κρουστόφωνο:

No 39 και No 7 (Στάση Καραϊσκάκη)

Σεμινάρια - Εργαστήρια

Από 7 Φεβρουαρίου
(για 7 Σάββατα)

Εργαστήρι κατασκευής φλογέρας
(Αθήνα)

14-15 Φεβρουαρίου,
7-8 Μαρτίου,
12-22 Μαρτίου &
4-5 Απριλίου

Ρυθμική Dalcroze (β' κύκλος)
(Θεσσαλονίκη)

7-8 & 21-22 Φεβρουαρίου

Τέσσερα ανεξάρτητα εργαστήρια
Μουσικής Τεχνολογίας
(Θεσσαλονίκη)

12 Φεβρουαρίου

Σεμινάριο Βιωματικής Μουσικής
Αγωγής με τη Μαρίζα Κωχ
(Αθήνα)

28-29 Μαρτίου

Ρυθμός, Κίνηση και Θεατρικό παιχνίδι
στο δημοτικό σχολείο
(τρία παράλληλα εργαστήρια)
(Θεσσαλονίκη)

Για πληροφορίες-εγγραφές βλ. σ. 7

Ανανεώστε

έγκαιρα τη συνδρομή σας
για το 2009
μέχρι τις **28 Φεβρουαρίου**
στην προνομιακή τιμή
των **30 ευρώ**

Προπτυχιακοί φοιτητές:

Εγγραφή: 30 ευρώ
Ανανέωση:
(μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου)
20 ευρώ

☎ με ταχυδρομική επιταγή*

Ε.Ε.Μ.Ε., Μυρτώ Βουγιούκα
Δελφών 127,
54248 Θεσσαλονίκη
ή

Δ με κατάθεση* στο λογαριασμό

0026-0200-47-0123586478
της EUROBANK

* Με αναγραφή του ονόματος του
αποστολέα

Συναντήσεις της Οργανωτικής Επιτροπής του 6^{ου} Συνεδρίου

1 Φεβρουαρίου

(Θεσσαλονίκη)

Μέρος

Μπαράκι Azucar
(Αλ. Σβώλου 15, κέντρο)
Ώρα: 17:30

Πληροφορίες
info@eeme.gr

14 Φεβρουαρίου

(Αθήνα)

Μέρος

Εργαστήρι Βιωματικής Μουσικής
Αγωγής της Μαρίζας Κωχ
(Προπυλαίων 31)
Ώρα: 16:00

Πληροφορίες
kotsiralilly@yahoo.com

Αν θέλετε να συμμετάσχετε
στην οργάνωση του 6ου Συνεδρίου
επικοινωνήστε με την Ε.Ε.Μ.Ε.
(τηλ. 6939560404 και 2310 858658
e-mail: info@eeme.gr)

ΗΜΕΡΙΔΑ

Μάρτιος 2009

Ιωάννινα

Με αφορμή την παράδοση:
Μουσικές δραστηριότητες στην τάξη

Διοργάνωση - Πληροφορίες:

Γιάννης Σταύρου
e-mail: syannis@mycosmos.gr

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Μέλη και φίλοι της Ε.Ε.Μ.Ε. ελάτε
την **Κυριακή 1 Φεβρουαρίου**
στην ετήσια κοπή της βασιλόπιτας
στη Θεσσαλονίκη, στο café bar **Azucar** (Αλ. Σβώλου 15)
Ώρα: 19:30

Σας περιμένουμε για να ανταλλάξουμε ευχές και να τραγου-
δήσουμε παρέα με φίλους καλλιτέχνες της Ε.Ε.Μ.Ε.!

Ο τυχερός ή η τυχερή που θα βρει το φλουρί θα κερδίσει την ετήσια συν-
δρομή για το 2009.